Ч. 48 (14.880). Львів, субота 5. березня 1938. Opłata pocztowa uiszczona gotówką. Рік LIX.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

РЕДАКЦІЯ Й АДМІНІСТР.: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції й Адм.: 220-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.060.
" Банку Чеських Легіон. Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно (з книжкою) . 5.00 зол.
Чвертьрічно . . . . . 15.00 "
Піврічно . . . . . . 30.00 "
Річно . . . . 60.00 "
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч., У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 СОТ.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО КНИЖКУ Б-КИ „ДІЛА" В ОБЄМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

Незалежницька змова на Совітській Україні

В НАСВІТЛЕННІ МОСКОВСЬКОГО ПРОЦЕСУ.

Вечором зізнавали на московському процесі Гринько і Чернов; вони оба потвердили зізнання зложені у слідстві, навіть поширили їх.

Гринько признався до участи в українській троцькістівській організації, яка ворожо ставилася до російського елементу. Він підтримував до 1925. р. звязок з Коцюбинським, Шумським, Солодубом, Максимовичем і Любченком. Коли ГПУ розбило ту організацію, вона відродилася 1929. р. і почала боротьбу проти колективізації та упромисловлення краю. Рівночасно взялась вона

до підготови повстання

при помочі закордону. У тій справі навязано **контакт з одною державою, ворожою для СССР;** занялись тим Коцюбинський і Конар.

В 1934-5 рр. українська троцькістівська організація замінилася на націонал-фашистівську, змагаючи до того, щоб відірвати Україну від СССР.

В тому часі Гринько навязав контакт з військовими змовниками, між якими був м. ін. Якович, Гамарнік, Пятаков, Риков і Крестінський.

КРЕСТІНСЬКИЙ ДАЛЬШЕ ВСЕ ЗАПЕРЕЧУЄ.

У цій хвилині прокуратор питається Крестінського чи це правда — той заперечує. Зате Риков, Бухарін, Ягода, Розенгольц і Желенський признаються до участи у змові, потверджуючи зізнання Гринька.

ПЛЯН ЗАМАХУ НА КРЕМЛЬ.

Дальше Гринько оповідає, що від Антонова довідався він про плян замаху на Кремль. У половині минулого року Гамарнік повідомив його про змову на Єжова; Якір поручив виконати той замах Озирянському. Берганінов, заступник директора південного морського шляху Шмідта, мав виконати замах на Сталіна. Чому до тих замахів не дійшло — Гринько не пояснює. Дальше він признається до участи у відомих фіскальних надужиттях у білоруському селі Лепельна, за що засуджено на смерть кільканацятьох урядовців.

Обговорюючи закордонну діяльність „право-троцькістівського бльоку", Гринько згадав, що

троцькісти бойкотували франко-совітський пакт.

Про змову Тугачевського знав Бухарін, Риков, Розенгольц і Ягода.

ЧЕРНОВ ОБУРЮЄТЬСЯ НА... СЕБЕ.

Опісля переслухують Чернова, який говорить про свої провини з великим обуренням, мов прокуратор.

На лікуванні в Німеччині дістав він інструкцію від Рикова, щоб навязати контакт з провідником меншевиків Даном і через нього з II. Інтернаціоналом, що мав помогти змобілізувати публичну опінію світу проти большевиків.

II. Інтернаціонал є на послугах німецької поліції.

ЗА 30.000 МАРОК І 150.000 РУБЛІВ.

Коли 1930. р. Чернов вернувся до СССР, кореспондент „Берлінер Тагеблятту" Шефер зажадав, щоб він давав йому тайні інформації та на диверсію в рільництві. Згідно з інструкціями німецької дефензиви Чернов дезорганізував працю тракторів і комбайнів, заражував шпихліри і худобу і т. п. За те дістав він 30.000 німецьких марок і 150.000 совітських рублів.

Коли колективізацію переведено успішно і надії на селянське повстання не здійснилися, Риков видвигнув плян „палатної революції" та диверсії на випадок війни.

АГЕНТИ ЦАРСЬКОЇ ОХРАНИ — ЧЛЕНАМИ УРЯДУ СССР.

У другому дні процесу рано зізнавав **Іванов,** б. комісар деревного промислу СССР. Він потвердив, **що перед 30 літами був членом царської охрани.** Іванов своїми зізнаннями обтяжив сильно Бухаріна та поставив йому кілька запитів, які мали за ціль ще більше обтяжити Бухаріна, що потвердив зізнання Іванова. Між Бухаріном і прокуратором дійшло до інциденту, бо прокуратор насміхався з Бухаріна. Цей останній заявив, що ані місце, ані повага хвилі не надаються на дотепи.

Б. заступник комісаря рільництва **Зубарев** теж признався до всього, що йому закидують, виявилось, що і він **був членом царської охрани.** На потвердження слів Зубарева привели на салю розправ **88-літнього Васілева,** б. царського пристава, який потвердив, що в 1908 р. Зубарев належав до охрани. Зізнання Зубарева обтяжували також поважно Рикова.

ВЖЕ І КРЕСТІНСЬКИЙ ПРИЗНАЄТЬСЯ ДО ВИНИ.

На пополудневій розправі Крестінський, який до нічого не признавався, потвердив свої слідчі зізнання. Своє становище з попереднього дня вияснив він встидом перед публичною опінією; — мовляв — не мав він відваги публично признатися до своїх вчинків. Цю заяву зложив він підчас зізнань **Раковського,** який обтяжував Крестінського. Щодо листа до Троцького з 1929. р., що про нього згадував Крестінський першого дня розправи, твердить Раковський, що Крестінський написав його, щоби мати алібі. Раковський теж признався до всіх закидуваних йому вчинків.

По Раковськім зізнавав Риков, який обтяжив сильно Бухаріна; його зізнання Бухарін потвердив. Риков теж признався до всіх вчинків, що їх йому закидує акт обвинувачення.

Соціялістична інтервенція у справі московського процесу.

II. Інтернаціонал та Міжнародня Синдикалістична Федерація рішили вислати телеґрами до уряду СССР, звертаючи йому увагу, що теперішній московський процес та евентуальний розстріл підсудних принесе великі школи для соціялістичної справи. Також Ліґа Охорони Прав Людини рішила вислати протест до Москви.

Живий медвідь і його шкура.

„Зворот" Закарпаття Угорщині у світлі історії та теперішньої дійсности.

Львів, 4. березня 1938.

II.

ЖМЕНЯ ІСТОРИЧНИХ ДАТ І ФАКТІВ.

Все можна польській стороні закидати, тільки не — знання української історії. Цим проступком вона не грішить і воно торкається навіть польських публіцистів і вчених на таку велику мірку, як В. Студніцький („Систем політични Европи"), проф. М. Здзеховський („Венґри і докола Венґер") та д-р Ян Домбровський („Венґри"), які у названих книжках одноазгідно пропаґують гасло: спільна польсько-угорська границя через „зворот" мадярам Закарпаття. Всі ті публіцисти й політики, включно з цитованим учора п. Загорою, який з усіх вичислених знає українські справи мабуть найкраще, не беруть під увагу як не як характеристичного факту: **що з усіх українських** етнічних земель, які найшлись після 1920. року у рямцях чотирьох чужонаціональних держав, єдно тільки Закарпаття найшлось у межах Чехословаччини **добровільно,** наслідком акту справді добровільної злуки. (Очевидно, не беремо під увагу трагікомедії із „самостійним" українським Виконавчим Комітетом та „українським урядом" у Харкові на переломі рр. 1917/18). На фальшивому підході польської публіцистики та цілої польської політичної думки до справи Закарпаття найбільше тяжить той момент, що польська сторона не здає собі зовсім справи з найтіснішого звязку проблеми закарпатських українців із всеукраїнським національним рухом, і під цим оглядом вона робить ту саму помилку, що її роблять і чехи, тільки у відворотному напрямку: чехи вважають, що це полякам залежить на підтримуванні української „ірреденти" у змислі тяготіння закарпатських українців до Галичини (через те викидання галичан із Закарпаття), поляки знову певні, що чехи викидають „міліони корон" на українську „ірреденту", у змислі творення на Закарпатті бази для українського революційного руху в Галичині. Закарпатського українства, як самостійного чинника, який проте свій розвиток і свою силу черпає саме зі спільноти етносу, культури й ідеалів з усіми іншими вітками одного великого українського народу, — немов не признає ніодна сторона. І цей підхід є головним джерелом щораз нового розчарування, щораз нових помилок і щораз більшого гніву на українців, що вони не хотять вдоволитися ролею, яку їм приписують: предмету чужих експериментів та фіґурок на шахівниці европейських великодержавницьких інтересів.

Скільки поляків знає напр. про те, що національне відродження закарпатських українців розпочалось майже рівночасно з відродженським рухом галицьких українців, бо вже 15

X. 1849 р., себто зараз після здавлення мадярського повстання російськими військами, закарпатські українці домагалися у спеціяльному меморіялі, що його предложили віденському урядові, створити окрему „велику жупу" з „жуп" з українським населенням, з широкими політичними й культурними правами! З тих вимог уряд дійсно частину зреалізував (допустили українську мову до середніх шкіл, допустили місцевих українців до вищих державних становищ і т. д.). Одначе з проголошенням устроєвого дуалізму Австро-Угорщини (1868) ті права перекреслено, при чому лідер закарпатців Адольф Добрянський мусів навіть на деякий час утікати з Угорщини. І ось пізніший період, аж до упадку австро-угорської монархії, належить до найсумнішого часу історії Закарпаття: це був час безоглядної мадяризації, у висліді якої денаціоналізаційний процес не тільки заволодів інтелігенцією, з якої залишились тільки могікани, але й закрадався вже до народніх низів. Коли в часах панщини, яка панувала на Закарпатті від XVII. ст. до 1848. р., пануючою системою був соціяльний визиск, то в рр. 1868—1918 розмірне господарське піднесення краю ішло впарі з національним утиском, як один із засобів асиміляційної політики. Закарпатські українці масово рятувались від мадярського режиму — втечею за море.

Воєнна програна центральних держав знову зактуалізувала визвольницький рух закарпатських українців. У їх проводі станула американська еміграція. На зборах представників усіх закарпатських еміграційних осередків у Гомстед 23. VII. 1918. р. сформуловано таку політичну програму: якщо земляки в краю не моглиб здобути власної самостійности, тоді мають змагати до зединення зі своїми братами в Галичині й Буковині; колиж і це булоб неможливе, тоді мають боротися за автономію. „Американсько-Руська Національна Рада" приступила 23. X. 1918 р. до „Середземно-европейської демократичної конвенції" у Філядельфії, до якої належали вже раніш чехи з Т. Г. Масариком на чолі. Представником закарпатських українців був молодий адвокат д-р Юрій Жаткович. На з'їзді делегатів Америк.-Руської Національної Ради у Скрентоні (Па) 19. XI. 1918. р. плебісцит закарпатських емігрантів висловився за прилученням Закарпаття до Чехословаччини, під умовиною широкої краєвої автономії. Майже одночасно, після розвалу Австро-Угорщини, творились у краю самостійні Національні Ради, яких було 6. Збори з участю делегатів з цілого Закарпаття проголосили 21. I. 1919 урочисто — злуку Закарпаття з Українською Народньою Республикою.

Під натиском того визвольницького руху змінив свою політику й мадярський уряд, як звичайно в таких випадках — за пізно. У жовтні 1918 року появився закон, що покликав до життя 4 закарпатські „жупи", обєднані назвою „Руська Країна", з окремим губернатором у Мукачеві (д-р Августин Штефан) та окремим „Руським міністерством" у Будапешті. В будапештенському університеті створили катедру української мови (проф. д-р Ол. Бонкало). Коли в березні 1919 р. владу на Угорщині здобули комуністи, переіменували „Руську Країну" на „Русько-Країнське Народне Комісарство". Після упадку Беле Куна і вмаршу чехословацьких військ до Ужгороду на зборах трьох Національних Рад у Пряшеві, Ужгороді й Густі 8. V. 1919. р. під впливом некорисного для українців ходу польсько-української війни в Галичині та згаданого плебісциту американських українців — рішено прилучитись до Чехословаччини і те рішення передано Миро. Конференції у Парижі, де представниками закарпатських українців були д-р Жаткович і Антін Бескид, пізніщий перший і другий губернатор офіціяльно званої Підкарпатської Руси. Первісна адміністрація краю спиралась на т. зв. Генеральнім Статуті, від 1928 р. всі давні 4 жупи творять одну адміністраційну одиницю. Застережена в акті злуки і включена до конституції ЧСР автономія Закарпаття починає поволеньки та з ріжними інтерпретаційними крючками входити в життя щойно тепер, коли тамошня дійсність висунула цілу низку інших актуальних справ і проблем.

Всі ці історичні дані українському загалові давно відомі, безліч разів про них писалось і завжди можна перевірити їх от хочби в нарисі І. Панькевича в УЗЕнциклопедії. Наводимо їх тут не так для наших читачів, як радше і для польської і подекуди теж для чеської та мадярської сторони, себто для всіх тих, для яких нічого не значать ані історичні прецеденси, ані настрої чужонаціональних автохтонів.

Історія виглядає в той спосіб, що мадярська національна політика на Закарпатті залишила в памяті і почуваннях усіх українців і на Закарпатті і поза ним панічний острах перед поворотом мадярів. Бо своє становище до українства зазначили мадяри не тільки на Закарпатті: мартирольогія українського населення в Галичині в часі світової війни, коли мадярські війська поводились тут, як у ворожому завойованому краю, не знає рівного собі прикладу в якійнебудь іншій частині Европи: режім німців в окупованій Бельгії був раєм у порівнянні з поведінкою мадярської солдатески в Галичині, частині австро-угорської монархії, по стороні якої боровся Легіон УСС та в армії якої українські вояки були чи не найкращим боєвим елементом!

І коли від часу версайського мира мадяри повторяють уперто „нем-нем сога!" під адресою Закарпаття, вважаючи його надалі інтегральною частиною Мадярщини, яка мусить до неї вернутись, то проте в оцій своїй ревізіоністичній кампанії найменше місця присвячують — українській проблемі. Ми бодай не знаємо, щоб мадярська політична думка призвала отверто помилковість своєї передвоєнної національної політики супроти Закарпаття, щоб мадярські духові провідники висловлювали жаль з приводу ліса шибениць невинних українських селян, якими мадярські війська засівали терен своїх операцій. Не може бути двох думок, що самого протиросійського підходу нинішньої Мадярщини ще за мало, щоб приєднати собі українців. Не знаємо взагалі, що моглоб засипати недовіря, що його в українських душах засіяли мадяри! І коли Прага така страшенне вразлива та перечулена на мадярську ревізіоністичну кампанію й одночасно — всупереч українським тенденціям — іде на руку тій кампанії власною поведінкою, то це справді виімкове щастя мадярів та виімкове щастя всіх тих польських мадярофілів, які „віддають" їм Закарпаття".

ік.

Хоробливі прояви й ми.

Останні місяці деякими своїми несподіванками викликали в українському громадянстві чимало здивування, хвилювань і ріжних, не дуже світлих гороскопів.

Серед великого числа цих несподіванок найголовніші оці: 1) Гриньки, 2) виступ на соймовому терені посла Войцеховського проти митрополита Андрея Шептицького й 3) пропозиція сен. Фудаковського, референта буджету міністерства справедливости в сенатській буджетовій комісії, а саме: ввести за дрібні провини тілесну кару замість кари вязниці.

Ці три факти пророчисто характеризують дух нашого часу та окреслюють його рівень на скалі загальної сучасної культури людства.

Якби був якийсь апарат до міряння культурного рівня доби в роді термометра, барометра і т. д., то його стрілки напевно сьогодні сигналізувалиб:

– Обниження на 50, 100, 200 літ!

Як у індивідуальному, так і в збірному людському житті деякі чинники викликують підвищення чи, навпаки, обниження теплої і світлої життєвої сили — дають розвиток чи занепад і смерть. Знаємо, яку добродійну ролю відограло в життї людства християнство, і в окремих країнах пуританізм, гуманізм та інші ідейні течії. Все це явище вищого, позитивного порядку, що у своїй основі мали та мають на цілі добро, гуманність, пошанування прав і гідности людини, — наближення людського життя до можливого раю на землі.

Знаємо і протилежні явища: все, що мало в собі негацію абсолютного добра, гідности, свободи і прав людини, викликувало в життї ріжні нещастя, назадництво й занепад.

Кілько великих духом людей, кілько гуртів, кілько поколінь боролося за втілення в життя пошанування людської гідности, зрівнання одиниць і народів перед Богом і правом, за гуманні методи й засоби відплачування на людей! Кілько серця, доброї волі й розуму вложило людство, щоб мати високі етичні засади, щоб викоренити тілесні кари, щоб завести свободу віри та здійснити ідею свобідного національного розвитку, окремих — байдуже — великих чи малих, державних чи недержавних — народів.

І кілько за все це впало найвищих, свят... жертв: життя, крови, енергії, праці! Чи треба на доказ згадувати тут християнських мучеників, фільософів, великих педагогів і мужних су... спільних та політичних борців?

Що-ж повинна сьогодні справді пережива... культурна людина, яка бачить, як прилюдно з високих трибун обдирають з чести найгідніших людей нашого часу, та чує накликування:

„Єдиний спосіб завести спокій у житті — знищити цей чи той нарід".

„Змусити цих чи інших змінити віру".

„Відновити тілесну кару — бичування".

Це такі зловіщі симптоми, що повинні зворушити й найменше вразливих та культурних людей. Бо цеж якийсь хоробливий скок у давнє страшне минуле. Бо цеж перекреслення найвищих здобутків людства — плодів тисячолітнього горіння людського духа, праці й боротьби. Бо це-ж віднова на землі тих форм життя, що навіть найблідші оповідання про них змушують нас здрігатися.

Бо хтож з нас, нарешті, не відчуває гидности й сорому за людство, коли читає, як ... які народи „хрестили поган мечем", як европейці „цивілізували" диких американських тубильців алькоголізмом і сифілісом, як на панщицьких подвірях сікли різками чи батогами наших дідів-прадідів?

І це має бути сьогодні вищий ідеал, останнє слово людської мудрости та культури?

Як є мікроорганізми, які викликують у людському тілі горячковий стан та змінений ... чик, що є доказом не здоровля й сил, а навпаки — недуги й загрози самому життю, так є й у людських збірнотах подібні чинники, що викликують метушню, горячкову руханку і примарність праці, а тимчасом, у силу своєї природи, своєю роботою ведуть цю збірноту до знесилення, і часто-густо й до загибелі. І дуже характеристичне, що ці чинники завжди головним своїм гаслом мають буцім-то „добро й рятунок" цієї збірноти.

Пригадаймо собі царську Росію. Хто ж більше гомонів про її рятунок ще до війни, ... найсильніше рухався, хто винюхував зраду серед „инородців" чи пак — меншин та ... що російська державна рація вимагає ... їх, вимагає рішучої русифікації ... нення на них російського стану посідання? Чорна сотня, „Союз русскаго народа", ... нічим іншим, як тими мікробами, що ... ють в організмі горячку й ведуть його до загибелі. Ці найкрикливіші російські ... ги й найбільші меншиножери своєю ... остаточно відіпхнули меншини від Росії і ... державу розстроїли й добили.

Сьогодні бачимо подібне явище: ... метушню ендеків із цими самими ... тичними гаслами, з цими самими ... державну рацію, про рятунок від ... небезпеки, про зміцнення польського стану ... сідання на „кресах", а навіть про ... їх польщити. Бачимо одночасно й ... симпатію цих ендеків до російських ... прапору колишніх монархістів і ... Хібаж це тільки звичайна охідність ... певно є тут щось глибше, що лежить у ... леній природі одних і других.

Луцький польський часопис „Досвіт" ... разно назвав це явище наголовком ... ної статті: „Політична патальогія". ... Бончковський підвів це явище під ... відплачування східніх сусідів, ... тері провокації, а молоді польські ... публіцисти добачають у цій хоробливій ... меншинній, зокрема протиукраїнській ... ендеків навіть грізне мементо.

Заторкуємо це питання тому, що обяви згідно з думкою „Волиня") політичної патольогії у горячковому ендецькому протименшиновому поході, що дуже подібний до колишнього наступу на меншини російського „Союза русского народа", — спрямовані особливо інтенсивно проти українського народу.

Ця обставина ставить перед нами питання: — Яка небезпека загрожує нам і як ми повинні реагувати на згадані явища?

Здоровій, зрівноваженій, повній незужитих ще сил нації можуть загрожувати тільки здоровіші та сильніші від неї; в ніякому разі не обтяжені патольогією і не ті, що діють у стані хоробливої горячки.

Тому-то все те, що бачимо коло себе, не повинно викликувати в нас ні тривоги, ні сумнівів; не повинно виводити нашого громадянства з рівноваги та спокою і тим менше — відтягати нас від розпочатої національної праці, що є виявом самого нашого життя. Здоровий національний організм, силою інстинкту самозбереження сам вироблюватиме в собі необхідну йому відпорність і життєву енергію.

Хіба ми цього вже не бачимо? Хіба Гриньки не розпочали цього процесу вже серед наших волинських мас? Хіба випад Войцеховського не започаткував консолідації нашого громадянства сильніше, ніж усі наші чисто теоретичні заклики? Хіба пропозиції, в роді сен. Фудаковського й інших ендецьких діячів не приводять до зміцнення в нашому громадянстві почуття своєї людської гідности?

А до тогож хоробллива ендецька протиукраїнська метушня, загрозлива для самого польського народу, мусить врешті розбудити в польському громадянстві інстинкт самозбереження, що вже й тепер помічаємо в реагуванні польських молодших поступових публіцистів.

В. Островський.

В обороні Церкви та її Голови.

ВРОЧИСТА СЛУЖБА БОЖА В НАМІРЕННІ МИТРОПОЛИТА У ПАРИЖІ.

В неділю, 27. лютого ц. р., греко-католицький парох о. Я. Перрідон відправив у греко-католицькій церкві св. Юліяна Убогого в Парижі врочисту Службу Божу в наміренні Митрополита Андрея. Церкву виповнила по береги українська паризька кольонія, яка після богослужби підписала лист-чолобитню до львівського українського Князя Церкви, протестуючи проти нападів на Його особу. **Ю. С.**

Париж, 28. II. 1938.

ВИКОНАЮТЬ СВОЇ ОБОВЯЗКИ СУПРОТИ ЦЕРКВИ І НАРОДУ.

Установи і громадяни Бокова, пов. Підгайці, на довірочній нараді 20. лютого ц. р. осудили з обуренням напасти посла Войцеховського на Митрополита Андрея і греко-католицьке духовенство, висловили Владиці своє синівське привязання і послух та переслали окремим письмом заяву, що виконають свої обовязки супроти своєї Церкви і народу. Під заявою 160 підписів.

ПРОТЕСТ ГРОМАДЯН МИХНІВЦЯ.

На знак протесту проти нападу на греко-кат. Церкву і Митрополита Андрея сто парохіян села Михнівець, повіт Ліско, приступило до св. Причастія, і хоч село бідне, громадяни зложили 6.19 зол. на шпиталь ім. Митрополита Шептицького у Львові.

Крім того громадяни Михнівця вислали Експ. Митрополитові письмо з подякою за працю для греко-кат. Церкви й українського народу. Письмо підписали виділи місцевих товариств і 125 громадян.

Важне для селян і для адвокатів.

ЧИ АДВОКАТИ БУДУТЬ СПИСУВАТИ КОНТРАКТИ У СПРАВІ НЕРУХОМОСТЕЙ.

Закон про нотаріят з 27-го жовтня 1933 р., що оголошений у формі президентського розпорядку, у статті 82 уводить нотаріяльний примус, як договір торкається перенесення, обмеження або обтяження права власности нерухомостей. В цей спосіб позбавили адвокатів у Галичині найголовнішого джерела їх доходів і спричинили у великій мірі їх теперішне зубожіння. З другого боку згаданий нотаріяльний монополь, з високою тарифою нотаріяльних оплат за виготовлення контрактів, наложив нову, досі незнану дошкульну грошеву данину на зубожіле село в користь нотарів, нині здебільша спенсіонованих президентів і віцепрезидентів окружних та апеляційних судів, окружних та апеляційних суддів і прокураторів, навіть воєводів, як це є нпр. у Золочеві, де нотарем став колишній воєвода Гарапіх.

Це все спричинює такий стан на селі, що селяни, купуючи землю, дуже часто не виготовля-

Ф. ПОРГЕС.

Як на льотерії.

Багаті люди або такі на вищих становищах не завсіди мають добре серце. Але бурмистр надморського англійського містечка Вілям Кокс був не тільки важною та інтелігентною особою, але і людиною з добрим серцем. Крім цього — нежонатий. Усім молодим жінкам мав він нагоду показати, яке це серце. І до добрих учинків був завсіди готовий.

Перед ним сиділа гарна молода дівчина Дорота Лейн і оповідала ще раз свою історію:

— Присягаю вам, пане бурмистре, що я купила той льос 22. серпня в бюрі міської льотерії за 10 шилінгів. Залишилося мені в кишені тільки на трамвай. Я — англійка, але мене вивезли до Франції як сироту на виховання. Щороку я приїзджала до Англії на два тижні. Останнього року також. Потім я виїхала до Марсилії, де я вчила дітей по англійськи. А коли я прочитала в „Дейлі Мейль" вислід льотерії, страшенне втішилася, що я виграла три тисячі фунтів і зараз сюди приїхала, щоб залишитися в ріднім краю.

Дорота відгорнула мичку волосся над чолом, і бурмистр помітив, що вона має ніжну руку. Вона говорила далі:

— Я була як у горячці. Аж коли треба було відібрати виграш, я помітила, що не маю льосу. Я вложила його в Марсилії до своєї торбинки. Ще в дорозі я мала його кілька разів у руках провіряючи число з ґазетою. А тепер не розумію, як я його згубила. Але присягаю вам, що я його купила! Вони мусять мені виплатити виграш!

Секретар бурмистра, що сидів поруч, вмішався до розмови:

— Я пояснював уже пані Лейн, що без льосу ми не можемо виплатити їй грошей. Згідно з приписами мусимо чекати шість місяців. Коли за той час ніхто не зголоситься, тоді пан бурмістр вирішить, чи можна буде виграш виплатити.

— Але що я буду робити тих шість місяців?! — крикнула Дорота. — Я зреклася своєї посади, ціла Марсейль знає, що я виграла на льотерії, а в Англії напевне не знайду праці.

Звернулася до бурмистра:

Повірте мені пане бурмистр і поможіть!

Бурмистр відповів:

— Я допоміг би вам з найбільшою приємністю, але ми мусимо триматися законів державної льотерії.

Дорота витягнула хустку до носа і серце бурмистра змякло:

— Я маю один вихід...

Дівчина дивилася на нього ясними від сліз очима, а він говорив:

— Як бурмистр можу вам улекшити тут безплатний побут, заки не знайдеться ваш льос. Ми дамо вам нічліг та утримання і дещо на видатки, а потім відтягнемо собі з вашої виграї.

Дорота дивилася на нього з подивом. При цьому помітила, що той сивавий добродій має ще зовсім свіже обличчя і непоганий. Ще й джентельмен.

І так почалося...

* * *

Минув місяць. Дорота мешкала недалеко бурмистрового дому в родині, заприязненій з „президентом міста". Вечорами заходив туди бурмистр і випитував, як ведеться його сироті. Також про те, чи хто не зголосився із загубленим льосом. Часом запрошував Дороту до своєї льожі до театру. Раз навіть пішли по театрі на вечерю. Дорота була щаслива...

Минуло знову два тижні і Дорота довідалася, що вона завдячує свій побут у місті не міській управі, а самому бурмистрові, який покривав усі кошти її утримання із власної кишені. Це вже їй не подобалося. Не подобалося чимраз більше, за кожним разом, як вони обидвоє сходилися. І стало для неї ясно, що вона не може зовсім байдуже дивитися на нього.

Бурмистр був дуже здивований, коли почув одного вечора від своїх приятелів, що Дорота Лейн покинула їх дім, залишаючи лист з подякою за опіку, з вибаченням, що не прощається і що тепер мусить вже сама думати про себе. Бурмистр задумався і рішив зробити розшуки, куди вона виїхала.

Водночас він дістав дома лист з проханням від Дороти, щоб прийшов до одної цукорні.

— Що за ідея прийшла вам до голови?! — він обурився.

— Я не можу дозволити, щоб ви мене утримували... Я вже знайшла собі місце вчительки французького до дітей.

— Алеж панно Дорото! Чому ви мені не сказали правди...

— Якої правди?

— Я вже знаю віддавна, що ви... ви... — тут загикався.

Вона почервоніла, він усміхнувся: — Це-ж не сором.

Вона поникла головою:

— Я знаю, що ні.

— Це і так булоб виявилось, що ви вигадали всю ту історію з льосом...

Вона побліла і вибігла мерщій на вулицю.

* * *

Аж тепер мав бурмистр клопіт. Дорота пропала на кілька днів безслідно, а він відчував, що це перша жінка, яка вивела його з англійської рівноваги. Як вона мала через таку дурницю втікати! Те, що вона приїхала була сюди, до малого містечка, з такою ідеєю — це була якась очка призначення.

ють нотаріяльних актів і беруть куплену землю в посідання, хоч вони не записані у ґрунтових книгах як її власники. Тому табулярний стан не годиться з фактичним станом і вписи у ґрунтових книгах стають з кожним днем більше фікційні. Слід тут ще згадати, що цю позанотаріяльну трансакцію заправила респектують у цілости, хоч вона не створює ніяких правних наслідків для новонабувця. Таким чином це своєрідний саботаж законних приписів тому, що вони суперечні з вимогами життя, не вважаючи на те, що у загалу наших селян є високе почуття правопорядку і законности.

Цю велику аномалію може усунути тільки привернення адвокатам у Галичині права списувати договори про нерухомости, як це було до 1933 р. Для зацікавлених селян буде це без порівнення дешевше, як це є нині, не буде незгідности між табулярним і фактичним станом, при чому покращеє і сьогоднішнє жалюгідне матеріяльне становище наших адвокатів.

З цієї причини У. П. Р. за почином посла д-ра Степана Барана виготовила ще минулого року новелю до закону про нотаріят, яку 16-го березня 1937 р. вніс у соймі пос. Гринько Гершковець, що як селянин найкраще знає всі шкоди, які випливають для селян зі сучасного нотаріяльного монополю. У новелізаційному проєкті після ст. 82. § 1. уводиться новий уступ того змісту, що договори про перехід, обмеження або обтяження права власности дотично селянських ґрунтових або лісових парцель з обшаром до пяти гектарів є вільні від примусу списування їх у формі нотаріяльного акту з тим, що підписи договірних сторін на цих письменних договорах треба удостовірити у нотаря або в суді.

Минулої сесії 1936/37 згаданий вище новелізаційний внесок не прийшов під наради соймової правничої комісії, бо сесію замкнули. На основі постанов соймового правильника внескодавець підтримав свій внесок окремим письмом до маршала сойму 9-го лютого ц. р. і тому він і далі стійний та є тепер у соймовій правничій комісії. На окрему інтервенцію у предсідника цієї комісії, віцемаршала Подоського, заявив останній, що внесок пос. Гершковця поставить на денний порядок комісійних нарад у черзі, але не знає, чи зможе це зробити вже в цьому місяці. Якщо це не вдасться, то справою згаданого новелізаційного проєкту займуться мериторично щойно восени цього року.

Що писало „Діло“ 50 років тому.

Ч. 40. Субота, 2. березня (19. лютого) 1888.

РОЗМОВМОСЯ.

У цьому числі велика передова стаття п. н. „Розмовмося!“ у відповідь на статтю „Дневника Варшавского“, в якій той орган варшавського губернатора накинувся на український національний рух в Галичині. З цієї статті видно, що редакцію „Дневника Варшавского“ заболіла дуже стаття „Діла“ про політичні міркування німецького фільософа Гартмана, який на випадок війни передбачував програму Росії і створення „Київського Князівства“.

„Думав би хто — писав „Дневник Варшавский“ про загальні збори „Народньої Ради“ — що в цій громаді дурнів сидів справді Великий князь „Київського Князівства“, про яке писав їх орган за Гартманом, що недавно у брошурі покрала всю Европу.“

„Ось що — відповідало „Діло“ — заболіло „Дневника Варшавского“! — Київське Князівство! Бідний! Боїться, щоб кн. Бісмарк не схотів направду заснувати Київського Князівства з окремим великим князем! Але-ж на це є рада! Можеб „Дневник Варшавский“ занявся цією справою та з любови до Руси і славянофільства, щоб чужинцям не давати змоги мішатись у внутрішні справи Росії, виєднав для України наразі бодай свободу національного розвитку, бодай скасування указу з 1876 р., яким заборонено розвиватись нашій малоруській письменности, заведення малоруського язика бодай у народніх школах на Україні, і т. і. — нехай, кажемо, виєднає для Руси-України бодай національну свободу, коли вже не політичну!“

„ТАТУНЦЮ, РАТУЯ!“

У фейлєтоні „Під неділю“ К. К. Устіянович згадав між іншим і про протест проти неправного мандату гр. Романа Потоцького: „Одно тільки ясно з наших всіх протестів, що ми нарід чесний, мирний і небунтівливий. Якби так нпр. в якімсь мадярськім місті насмілився хтось у комісії маневрувати картами в такий спосіб, як це ділялось в Рогатині, то певно дістав би по личку так, що йому зубки пятами вилетілиб! Що зробилиб чехи з таким, що спиняв їх у виконуванні конституційних прав! А у нас?.. Не потрутити або уколоти шпилькою, то ми лиш до Таффого: „татунцю ратуй!“.. тай тільки.

Розбудова ужгородського „Українського Слова“.

Ужгородський незалежний суспільно-політичний часопис „Українське Слово“, що виходить уже VII. рік під редакцією знаного закарпатського національного діяча д-ра Михайла Бращайка, виходить з днем 1. березня ц. р. замісць раз на тиждень уже **двічі в тижні**: в середу й суботу. В статті „Наша мета“ (ч. 9. (243) з 2. березня) редакція „У. Сл.“ з признанням підносить ідейність та завзяття тих громадян що безкорисною працею та матеріяльною підтримкою помогли розбудувати рідний часопис, і заповідає, що вона й далі не спочине, бо її мета — **розбудувати ступнево „Українське Слово“ на щоденник.** Редакція „У. Сл.“ вірить, що не зважаючи на всі перепони і трудноші у своїй праці, не зважаючи на доноси і цькування ріжних москвофільських провідників, праця, запал і жертвенність українських інтелігентів та свідомих селян доведуть уже небавком до того, що Закарпаття буде мати свій національний щоденник. Щоб це яко мога швидше здійснити, „Українське Слово“ мусить стати **масовим часописом** і бути в руках кожного свідомого інтеліґента, селянина та робітника.

У звязку зі своєю розбудовою редакція й адміністрація „У. Сл.“ перенеслася до іншого льокалю. Нова адреса „У. Сл.“ така: Ужгород, Другета пл. 8, Підкарпатська Русь, ЧСР.

Морські збросння СССР та його сусідів.

СССР.

Як подають з Кореї, совітська воєнна фльота має тепер 300.000 тон поємности; м. ін. належить до неї 140 підводних суден.

Тепер СССР замовив в Америці 2 панцирники по 35.000 тон. Крім того в СССР будується під цю пору 4 кружляки кляси А і 2 кружляки кляси Б. У Миколаєві будують 10.000-тоновий авіоматку „Ворошилов“.

У Владивостоці та в Мурманську будують большевики великі морські бази. Тому, що Владивосток не є досить певний, над Охотським морем будують нові бази.

ТУРЕЧЧИНА.

Як подає царгородська преса, Туреччина замовила у Круппа 20 підводних суден; урядово ще не потверджено тієї вістки. Під цю пору Туреччина має 5 підводних суден готових, 4 в будові — 2 у Царгороді, 2 у Німеччині.

Крім того ходили поголоски, що Туреччина замовила в Німеччині 8.000-тоновий кружляк та проектує будову двох інших кружляків такого самого тонажу.

ШВЕЦІЯ.

Найвище командування шведських збройних сил предложило парляментові проект будови 4-ох кружляків по 8.000 тон, 8-ох контрторпедовців, 4-ох торпедовців, 6-ох підводних суден, 4-ох сторожевих суден, 2-ох помічних та 4-ох міноловів; усе те коштувалоб 185 міл. корон.

Він віднайшов її в одному багатому домі, як бонну.

— Ви мусите мені вибачити, Дорото... Це не було гарно з мого боку, але я не мав наміру вас образити.

— Якто не мали наміру? Ви закинули мені обмин! А я докажу вам... Почекайте!

І вибігла з саду, де бавилася з дітьми. Бурмистр спитав дітей:

— Чи панна Дорота добра для вас?

— Дуже добра! Ми страшно її любимо!

Дорота вернулася з газетою „Дейлі Мейль“:

— Ось бачите тут мною закреслене число... три тисячі фунтів.

Саме в тій хвилині вилетів з газети блакитний листок на землю.

— Льос! — крикнула Дорота радісно. — Я поклала його в поїзді.

Бурмистр провірив числа — вони згоджувалися. Уперше у житті він почервонів і засоромився.

За кілька днів появилося урядове спростування, що при передруку льотерійних вигр трапилася у газетах помилка; замість числа 57690 видрукували там 57696.

Бурмистр не звернув на це уваги, а мучився своєю неджентельменською поведінкою.

— Вибачте мені; Дорото... Я був засліплений — виправдувався — ви врозумієте: закоханий. Чи ви не хотілиб поділитися із льосом ...свого життя зі мною.

Відповідь була коротка:

— Хочу.

А коли перейшли на „ти“, вона сказала:

— Чи я могла мріяти, що я виграю на своє число ще щось більше як гроші!

— Но, щось більше як гроші то я не є, але згублений льос або з друкарською помилкою то я теж не є!

Перекл. в. д.

Голяндська королева не уступає.

В европейській пресі появились були поголоски, немовби голяндська королева Вільгельміна хотіла абдикувати, передаючи корону княжній Вільгельміні. У тій справі буцімто навіть уже відбулися наради кабінету.

Як подає Авас, голяндські міродатні кола рішуче заперечують ті поголоски.

—o—

По широкому світі.

Німецький канцлер Гітлер приїде до Риму мабуть 3. травня, вернеться до Берліна 10-го травня.

Литовський премієр Тубеліс, що перебуває в одній швайцарській санаторії, небезпечно занедужав.

Турецький уряд приняв плян розбудови важкого промислу, пристосованого до військових потреб.

Американський державний департамент оголосив експозе, в якому схарактеризував висади американської закордонної політики за минулих 5 літ.

Зі сойму.

На засіданні, що відбулося в четвер, 3-го ц. м. сойм ухвалив новелю до закону про емеритури, яка підвищує емеритури для емеритів 6 займанницьких держав, тобто зрівнює ці емеритури з емеритурами емеритів польської держави.

Сойм ухвалив теж проект закону про обовязок військової служби, про що написали ми у вчорашньому числі у вістках з останньої хвилини. До вчорашньої згадки про допомічну службу жінок додаємо, що вік жінок, яких можуть покликати до військової служби сягає від 19 до 45 літ. Згідно з новим законом молодь по матурі обовязана до військового вишколу. Це збільшить кількість старшин запасу. Закон вводить примусові хірургічні операції, щоб привернути здібність до військової служби.

Назву Галицької Каси Ощадности у Львові сойм змінив на „Центральна Малопольська Каса Ощадности у Львові“. Каса має характер правно-публичної установи і має стати кредитовою централею для Галичини.

Віддовження хліборобства.

На пленарному засіданні сойму 3. березня ц. р. відбулося перше читання цілої низки зголошених поодинокими послами новелізаційних законопроєктів, що торкаються віддовження хліборобства. Тими новелями є: 1) новеля до през. розпорядку з 24. 1934. р. про конверсію та упорядкування рільничих довгів; 2) новеля до президентського розпорядку з 14. січня 1936 р. та полекші у сплаті зобовязань хліборобських кооператив та їх централь; 3) новеля до президентського розпорядку з 24. жовтня 1934 р. про полекші у сплаті в державних банках довгів посідачів сільських господарств і рільничих підприємств та установ; 4) новеля до закону з 24. березня 1933. р. про полекші для кредитових установ, що признають довжникам полекші щодо рільничих вірительностей; 5) новеля до президентського розпорядку з 24. жовтня 1936 р. про обнижку задовження рільних господарств з титулу належитостей (Оборотового) Фонду Земельної Реформи; 6) новеля до закону з 12. березня 1932. р. про полекші у сплаті утяжливих зобовязань, що обтяжують рільні господарства.

Повищі посольські внески слід було б переслати до соймової рільної комісії, одначе з огляду на те, що внески вирішують багато правних квестій, утворено окрему соймову комісію для віддовження хліборобства, зложену з ... членів, до якої від УПР вибрано посла пана Барана. Комісія розпочала вже ... 3. березня ц. р.

Економічний огляд.

Вивіска в українській мові предметом присуду Окружного Суду.

З кінцем липня і початком серпня постерунок державної поліції у Велдіжі став домагатися від Управи кооперативи „Рільник" у Нововошині, повіт Долина, вміщення на крамниці кооперативи двомовної вивіски. Управа кооперативи цьому жаданню, як правно необоснованому, спротивилася, а наслідок був такий, що постерунковий зняв вивіску та зложив її в солтиса громади. В цьому часі РСУК у Львові інтервеніював письменно в долинського старости і у висліді цієї інтервенції солтис на доручення постерунку звернув кооперативі вивіску. Справа на цьому не покінчилася, бо внаслідок донесення постерунку д. п. в Велдіжі долинський староста рішенням з 18. X. 1937. покарав справника кооперативи Федора Андрушка гривною за нарушення арт. 33. пром. права, а саме через те, що на крамниці кооперативи не було „відповідної вивіски". Внаслідок відклику справника, дня 14. лютого 1938 р. відбулася в Окружному Суді в Стрию розправа. Суд прихилився до виводів оборони, що наскільки фірма кооперативи вміщена на вивісці відповідає фірмі вписаній до реєстру, то таке означення кооперативи виповнює вимогу арт. 33. пром. права і видав присуд, що виправдує справника.

В цей спосіб суд висказав погляд правний, **що вивіска в українській мові зовсім вистачає** згідно з вимогами з арт. 33. пром. закону.

40 років кооперативної праці.

Устшедні Єднота (Центральний Союз) сільсько-господарських кооператив у Празі недавно вступила у пятий десяток свого існування. Було це в листопаді 1897-го року, коли після рішення установчих зборів делегатів позичково-ощадних товариств у Чехах, після довших заходів та настирливих відмовлень з боку кол. австрійських судів, статут Центрального Союзу сільсько-господарських кооператив у Празі вписано під натиском Праського Вищого Земського Суду, до реєстру Торговельного Суду в Празі, на підставі тодішніх у Австрії законів щодо кооперативних товариств.

Завдання Центрального Союзу при його заснуванні полягали передовсім на обєднанні ріжних форм сільсько-господарської кооперації з метою дати їм широку підтримку кредитами, організацією ревізії, культурною роботою в кооперативах, торговельно-промисловою діяльністю, відповідно до зросту потреб цих кооператив. Центральний Союз швидко зростав; кооперативи вступали до нього сотнями; вже в році 1902 він був найбільшим Союзом у цілій колишній австрійській монархії. Мало того, він був зразковим Союзом завдяки бездоганній організації своїх операцій. Він був (за термінольогією австріяків) парадним*) Союзом, тому, що саме до цього Союзу колишній віденський уряд посилав чужинців, коли вони цікавилися кооперативною справою в кол. Австрії. За 40 років діяльности Устшедні Єднота не боялася ускладнити своїх завдань, включаючи нові роди кооепративної праці. 20 років тому, під головуванням чільного державного діяча Чехословаччини, небіжчика Антонія Швегли, провели важні зміни у статуті Устшедні Єдноти. Тоді втягли до статуту засаду поділу праці в Центральному Союзі між пять автономних фахів, в яких кожний включав у собі кооперативи, тотожні щодо своїх завдань. Це такі фахи:

I. дрібних крамниць;

II. кооператив складових, мельничних та пекарських;

III. кооператив для використування електричної енергії та машин;

IV. Союзу молочних кооператив;

V. товариств для збуту худоби.

До року 1924-го Устшедні Єднота була не тільки Центральною Касою для своїх кооператив, але й Центральною Торговельно-Промисловою Організацією, що вела операції в інтересах товариств, що ввійшли у склад її членів. Але закон з року 1924-го заборонив організаціям, що приймають вклади, вести торговлю ріжними товарами.

Та Центральний Союз реорганізував свою діяльність: замість вести торговлю своїм іменем, він улаштував цілу низку (при собі) торговельно-промислових акційних підприємств. Ці останні є по формі самостійними торговельно-промисловими організаціями з кооперативним характером своєї діяльности. Поправді це — організації, якими всебічно проводить та контролює їх Центральний Союз. Такими підприємствами є: а) Кооперативно-закупочний Союз сільсько-господарських кооператив у Празі, б) Аграсоль — акційне товариство, хліборобське та торговельно-промислове, в) Вес — акційне товариство торговлі гуртом електротехнічними предметами, г) Селекта — товариство для культури зерна та городовини.

Від часу відродження Чехословаччини до самостійного політичного життя, діяльність Центрального Союзу ще більше виросла. Це видно з того, що перед 20-ти роками в ньому було 295 службовців усіх категорій; нині є в ньому, разом із персоналом, що працює в перерахованих вище підприємствах та в Ревізійному Союзі — 1379 службовців. Незалежно від того, про розвиток діяльности Центрального Союзу говорять порівняльні дані зі стану звітів Устшедні Єдноти за два роки: 1917 та 1936. Ось, у році 1917 решта уділених Устшедні Єднотою позичок своїм членам сягала до 5.6 міліонів кч., а в році 1936 — 942,5 міліонів; рухоме та нерухоме майно доходило до — 2,1 та 57.6 міліонів Кч.; уділи (паї) — 0,5 та 12,0 міліонів, власні засоби — 0,7 та 103,3 міліони; вклади складали відповідно 148,5 та 863,1 міліони кч.; вклади — 150,5 та 1320 міліонів кч.; суми білянсів відповідно — 163 та 1917 міліонів кч. Але, щоб уявити собі дійсні розміри праці Устшедні Єдноти, необхідно приняти на увагу обороти згаданих торговельних організацій, що працюють при Центральному Союзі. Коли візьмемо тільки дві такі організації: Кооперативу та Аграсоль, то перша з них продала в році 1936 ріжних товарів 118.000 вагонів на загальну суму 1.084 міліони кч.; друга продала майже 42.000 вагонів на суму 416 міліонів кч. Слід завважити, що в році 1937-ім обороти цих двох організацій були багато значніші.

Успіхи Устшедні Єдноти за час самостійного політичного життя Чехословаччини попросту вражають. Безсумнівно, що значна частина успіхів завдячує це вмілому проводові. Брак місця не дозволяє нам говорити про ці подробиці, але не можна не згадати двох головних керманичів Центрального Союзу, а саме: її голова, інжинір Кліндера, добре відомий не лише кооперативним колам своєї країни, але й закордоном, та головний директор Устшедні Єдноти, д-р Л. Дворжак, чільний кооператор та знавець фінансових справ; згадані особи присвятили вже багато років своєї сили Устшедні Єдноті.

Проф. С. Бородаєвський.

*) Див. цікаву статтю д-ра Гульки в „Земледельскіх Кооперативних листах" 1938—1, з нагоди сорокліття Устшедні Єдноти.

ПОЛЬСЬКА ХРОНІКА.

ЗАПОВІДАЮТЬ КІНЕЦЬ „ВІДПЛИВУ" ПОЛЬСЬКОЇ ЕНЕРГІЇ ЗІ СХІДНИХ ЗЕМЕЛЬ І ПОЧАТОК ЇЇ „ПРИПЛИВУ" ДЛЯ СКРІПЛЕННЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ І СУСПІЛЬНОЇ ПРАЦІ.

Покликання до життя Господарської Ради Сх. Галичини надхнуло польську публіцистику не тільки тут, але і в Варшаві, ба навіть у західній Польщі, до численних міркувань, у яких патріотична нотка грає далеко не останню ролю. До таких голосів треба зарахувати м. і. передовицю „Газети Польської" п. н. „Відплив і приплив".

Навязавши до інавгурації Госп. Ради і до Центр. Пром. Округи, яку доповнюватиме львівська округа зі станиславівським і тернопільським засіллям, автор підкреслює велику ролю південно-східних воєвідств не тільки в господарстві, але теж в становищі міжнародньої і „народовосцьової" політики. Міжнародній політиці не може бути байдужний терен, що врізується поміж Чехословаччину, Румунію і Совіти. Зновуж розвязка української проблеми буде безсумнівно найповажнішим іспитом зрілости польської „народовосцьової" політики на сході. „Напрям, що його візьме у Львові розвій української проблеми, матиме незвичайне значіння в процесі зростання т. зв. крес'в з іншими землями Польщі".

Тому експансія польського елементу на півд.-східних землях не може кінчитися. Досі чимало було прогрішів і занедбань. Треба послідовного політичного пливу, спертого на лихих і добрих дотеперішніх досвідах.

Кільканадцять років після відбудови польської держави експансія поляків зі східних земель пішла до центра і до заходу для організації державности. Через те на сході польська енергія ослабла. Це було тим яскравіше, що рівночасно суперницькі зусилля нац. меншин (читай: українців) пішло без решти на суспільну працю. Сьогодні можна ствердити, що відплив польської енергії з „кресових земель" скінчився. Але настав час, в якому треба сплатити довг, що його затягнули центральні державні осередки і захід у польського елементу на сході. Треба зорганізувати поворотний приплив енергії на знищені війною, зубожілі і вичерпані величезним зусиллям східні землі. Всі партійні непорозуміння, амбіції, тощо, треба безоглядно відсунути від цих великих завдань.

Стільки „Газета П.". Як далекі є ці міркування на тлі повстання „Госп. Ради" від чисто господарських завдань, що зазначили її інспіратори, не треба хіба підкреслювати.

„СПОЛЕМ" ПОДАЄ В СУД „СЛОВО НАРОДОВЕ" ЗА ПОШИРЮВАННЯ ВІСТИ ПРО ДОГОВІР „СПОЛЕМ" З УКРАЇНЦЯМИ.

Кооперативний орган „Сполем" з 25. лютого ц. р. полемізує зі статтею львівського ендецького щоденника, що появилась п. н. „Соціялісти до спілки з українцями хочуть опанувати господарсько Сх. Галичину". „Сполем" заявляє між іншим, що польські кооператори не є бойовими антисемітами, що розбивають жидівські голови і крамниці, а спричинили замкнення більше жидівських крамниць, ніж усі „Слова Народові" крикливою і людоїдською пропагандою". Дальше читаємо: „Жалісно гумористичне є підозріння „Сполем", немов то воно браталося („змовлялося") з українцями для віддання Сх. Галичини в жидівську неволю. Про договір з українцями — кінчить газета — мабуть довідаємося від „Слова Народов-ого" на судовій розправі.

„КОМІСІЯ КЛЯРНЕРА". — ОЖИВЛЕНА ДИСКУСІЯ.

Спроби надати новий зміст державному інтервенціонізмові в Польщі широко обговорює дальше вся господарська і політична преса. На покликану для розгляду ріжних проєктів „комісію Клярнера" (див. попередній „Ек. Огляд") дивляться деякі кола з надією, що вона не допустить ні трохи збільшити бюрократизацію господарського життя в Польщі і що завдяки цю бюрократизацію ослабить у користь приватної господарської диспозиції. Та є очевидно і такі, яким громадський характер комісії не подобається. „Кур'єр Поранни" навіть висунув „страшака", мов то господарські кола заступають переважно закордонні інтереси, через те надія на їх прихильні вказівки щодо оформлення інтервенціонізму треба вважати „шляхотною оманою".

Треба признати, що вже проголошені на днях чотири офіціяльні тези про госп. інтервенціонізм насвітлюють справу далеко не так, як цього хочуть переконані інтервенціоністи чи саме етатисти з оточення „Газети Польської" і інших нечисленних на щастя органів преси, що звужують у сторону тоталізму. В 2-ій тезі виразно зазначено, що концентрація інтервенціонізму в міністерстві пром. і торговлі „довела би в конечности до поглиблення бюрократизації госп. життя, до значної розбудови урядничого апарату і до усунення фахових неурядових чинників від співпраці".

Як зазначено в цих тезах — завданням „Комісії Клярнера" є: 1) опрацювати засади дотично управнення методів інтервенціонізму і 2) опрацювати проєкт закону про господарське самоврядування (якщо комісія вважатиме доцільною реформу теперішнього стану).

—o—

З нашої кооперації.

УКРАЇНСЬКА КООПЕРАЦІЯ НА ПОТРЕБИ УКРАЇНСЬКОЇ НАУКИ.

Ревізійний Союз Українських Кооператив у Львові призначив з окремого фонду, зложеного нашими кооперативами на потреби української науки і культури суму 1000 зол. на наукові цілі Наукового Т-ва ім. Шевченка у Львові. Сповняючи бажання РСУК Виділ Н. Т. Ш. призначив згадану суму на оплату урядовця, який має займатися статистичними дослідами, конечними для праць комісій Національної Економіки, Соціології і Статистики. Таким способом створено завдяки жертві української кооперації при Н. Т-ві ім. Ш. „Статистичну Робітню", необхідну для наукових дослідів на тлі економії і демографії.

ПЕРША УКРАЇНСЬКА ПОВІСТЬ З КООПЕРАТИВНОГО ЖИТТЯ.

На днях появилася друком накладом Т-ва Українських Кооператорів повість з кооперативного життя С. Білоцерківського п. з. **„Димаріана живе"**. Автор змальовує суспільне тло, на якому розвивається у нас не легкі кооперативна ідея і труднощі, які вона надибує. Книжка має 208 ст. 8°, видана дбайливо, вінету виконав арт. М. Бутович.

МАНДРІВНІ КООПЕРАТИВНІ ПРОПАГАТОРИ.

РСУК вислав з кінцем лютого ц. р. 8 мандрівних пропагаторів кооперації у найслабші округи на час 1—2 місяців.

В. Л.

Сторінка без політики.

Інтервю з убивником.

ЯК ПРАЦЮЮТЬ АМЕРИКАНСЬКІ ЧАСОПИСИ.

Америка — це край ріжних дивоглядів і необмежених можливостей. Це торкається в першу чергу американських часописів. Сенза ція є їхньою рогінною силою. Щоб подати сенсаційні вістки, не бояться там і не соромляться навіть якийсь час зберігати злочинців перед поліцією.

Жахливе вбивство прегарної модельки малярів Вероніки Гелеон разом із її матірю та зі субльокатором, який у них мешкав — викликало в цілій Америці величезне враження. Поліція повела негайно слідство і устійнила, що ба гадним убивником є різьбар Ірвін, який побував довший час у лічниці для божевільних. Гарна Вероніка була в нього колись моделькою.

Лови по цілих Злучених Державах.

Тоді почалися лови за вбивником по цілих Злучених Державах. Ірвін виринав все тут, то там і завжди вмів в останній хвилині вирватися погоні з рук. Але що він не мав відповідних грошевих засобів, то його арештування було лиш питанням часу. Американська опінія цікавилася цілою справою і зачитувалася у всіх вістках, що торкалися Ірвіна. Поліція мусіла, як завжди в таких випадках, витерпіти чимало докорів і закидів про свою пиняві сть та незграність.

Одного дня викликав хтось телефоном редакцію „Шікаго Трібун". Голос на другому кінці телефону заявив, що він є Ірвіном. Він погодився віддати себе за посередництвом часопису в руки поліції, якщо йому запевнять відповідну суму грошей. Та в редакції не повірили, щоб злочинець, який скінчить на електричному кріслі і який не має ніяких свояків, домагався грошей. Усі думали, що якийсь обманець підшився під прізвище Ірвіна і тому відкинули його оферту.

Небавом таку саму пропозицію дістав часопис із концерну Герста „Шікаго Геральд". Той часопис відразу зорієнтувався у всіх можливостях сензації, які редакції самі в руки пхаються і прийняв пропозицію. Коли той, що говорив телефоном, зявився в редакції, ствердили, що він справді Ірвін.

Що години надзвичайне видання.

Тепер редакція почала тихцем використовувати цю надзвичайну нагоду. Випит тривав від суботи до неділі пополудні. Чотирьох або пятьох репортерів змінялося що дві або три години. Кожної години появлялося окреме надзвичайне видання, яке мало між читачами небувалий успіх. Щоб Ірвін не вибився зі сил і мав увесь час добрий гумор, давали йому досхочу напитків і страв. Репортери грали теж із ним у карти, щоб його трохи розважити, коли він попадав у песимізм.

За той час інші часописи, зокрема „Шікаго Трібун", яке само випустило легкодушну таку „лакоминку" з рук, счинили алярм і накинулися на поліцію, що вона мовчки погоджується на таку безличну поведінку. Часописи домагалися, щоб поліція негайно арештувала Ірвіна.

Та легко сказати, а важче зробити! Коли урядовці поліції негайно після появи першого надзвичайного видання прийшли до редакції, не застали там навіть сліду по Ірвіні, хоч поліція обставила цілий будинок від пивниць аж по стрих і перешукала навіть найменшу закутину.

Усі службовики редакції не зрадилися ні одним словечком. У редакції передбачили відвідини поліції і скрили Ірвіна в елегантній гостинниці, в якій винаймили кімнату й без перешкод далі його там випитували. Щойно тоді, коли при найкращій волі, не могли вже нічого видусити з убивника, передали його в руки поліції.

Як у Констанці продавали Овідія.

Перед кількома днями намагався з букарештенської судової вязниці втекти один вязень, який підчас проходу засипав своїм сторожам сіллю очі. Спроба не вдалася і вязень залишився далі серед вязничних мурів. Тим вязнем, що намагався втекти, був славний обманець і гохштаплер Франгополь, який перед букарештенським судом мав відповідати за цілу низку своїх гріхів. Одним із найбільших його успіхів, була продаж памятника Овідія в Констанці для громадської ради одного села в Добруджі.

„Генеральний урядовий інспектор".

Одного дня повідомив свою станицю поліцай, який на головній площі Констанци виконував службу, що приїхало вісьмох селян із трьома возами, які хочуть статую римського поета Овідія здіймити і забрати зі собою.

Простодушні селяни виказалися якоюсь посвідкою „генерального інспектора Делію" і обвязали своїми мотузами бронзову статую поета, який жив у старині підчас свого заслання в тому місті, яке називалося тоді Томі. Поліцаї завели спантеличених селян на комісаріят, на якому селяни заявили, що вони купили статую Овідія зовсім чесно і правильно для свого села. Вони виказалися при тому умовою купна та посвідкою сплати згаданого вже генерального інспектора.

З комісаріяту перевели обох селян до поліційної квестури. Там вони заявили, що все робили в якнайкращій вірі. Тоді виявилося з оповідання селян, що кілька тижнів перед тим приїхав до їх села „пан генеральний інспектор з Букарешту" на „інспекцію". Коли війт села довідався, що високопоставлений гість заїхав до тамошньої жандармської станиці, він сподівався, що „гість" загляне й до громадського уряду. І справді урядовець із Букарешту зайшов до громадського будинку і прислухувався якийсь час засіданню громадської ради, яка турбувалася ріжними справами села.

Громадські радні повідомили з острахом „пана інспектора", що вони вирішили побудувати у своїм селі памятник у честь полеглих вояків підчас світової війни і придбали на те 30.000 леїв. Тут уже вмішався „генеральний інспектор" і порадив селянам змінити їх плян, тому, що новий памятник коштуватиме кількасот тисяч леїв. Краще було би купити за безцін старий памятник Овідія в Констанці. Він, генеральний інспектор, хоче продати той памятник, щоб звільнити площу під новий, великий памятник короля Карла І.

Генеральному інспекторові Делію вдалося красномовними словами переконати наївних селян і вони погодилися на його проект, щоб купити для свого села Овідія за 23.000 леїв.

Генеральний інспектор взяв гроші — більше готівки під цю пору не було у громадській касі — виставив посвідку і наказ видачі памятника.

З тієї нагоди уладили ще радні добрий могорич, на якому підпили собі разом із паном інспектором.

Щойно на поліційній станиці Констанци довідалися легковірні селяни, що Овідій не є на продаж, а є найбільшою памяткою міста та, що „генеральний інспектор" Делію є тотожний з обманцем Франгополем.

Американець, який купив стовп Траяна.

Подія з Констанци нагадує ще інший римський памятник, славну колюмну Траяна в Римі, що її перед кількома роками хотів купити американець на прізвище Гардинер, щоб забрати її зі собою до батьківщини.

Коли американський турист побачив уперше колюмну Траяна, то аж очі заблищали йому з подиву. Запримітив це якийсь римлянин, що оподалік стояв. Так блищать лиш очі людини, яка хоче щось за всяку ціну здобути.

Сіньоре взявся відразу за діло і запропонував американцеві продаж колюмни. Американець виплатив 20.000 фунтів стерлінгів, щоб віддати державі те, що державне. Сіньоре домагався для себе 1.000 фунтів. Якби він був нічого для себе не домагався, була би ціла справа видалася американцеві доволі підозріла, бо хтож робить сьогодні щонебудь із чистих ідейних мотивів, без особистих користей.

Очевидно, американський містер не був знову такий дуже легковірний. Ні, він домагався, щоб усе було на письмі. Звичайний квит йому не вистачав, він хотів мати урядовий документ. Сіньоре погодився й на те. Добре, містер буде все мати, лиш треба відвідати кілька міністерств, роздобути кілька підписів і полаго ти всі формальности. А тепер треба ще завезти десятьох інжинірів і пятьдесятьох робітників.

Колиж інжинери та робітники ставали перед колюмною Траяна, подивилися на колюмну, подивилися на американця, глипнули на його документи і...

Тоді почали сміятися з усіх сил. А з ними сміялася ціла Італія. Грошей не було, таємничого „сіньора" також, американцеві залишилася тільки анекдотка: „Як я ще був у Римі і купував колюмну Траяна..." А що той американець був не лише багатий але й пустий, то він мабуть оповідає цілу пригоду своїм гостям у Кентікі, або Огайо.

„ДОБІРНА" ПУБЛИКА.

В Полудневій Америці всі мешканці мають особливо гарячий темперамент, який вони виявляють в буденному життю, в коханні, в ... ках й очевидно в кіні. Публика полудневоамериканських кін виявляє дуже галасливо і гаряче своє вдоволення або невдоволення ... фільм, що їх висвітлюють. Коли публиці не подобається якась фільма, тоді цю фільму треба перервати й починати іншу. Зате, коли публика кричить „біс" кінооператор пускає ще раз саму сцену, яка мала успіх серед публики.

Зовсім буденне явище в полудневоамериканських кінах — це стрілянина до екрану. Глядачі стріляють до екрану, немов хотіли б таким чином змінити на екрані хід подій. ... теж бути власником і управителем кіна в Полудневій Америці не дуже легко, іноді навіть доволі неприємно, тимбільше, що нема від кого домагатися відшкодування за знищені прилади чи уладження. Поліція в таких випадках не помагає нічого, бо, як всюди, приходить ...

Найбільше поширення свідчить про високу якість паперців і гуль „КАЛИНА"

ВЕСЕЛЕ.

ПОМИЛКА.

Сусід: „Це безличність співати ... Чи ви не чули, що я ввесь час стукаю ...

— Ах, тому? А я думала, що ви ... цвяхи.

ВЕСНЯНА ПОГОДА.

— Як вам подобається ця весняна ...

— Прегарна. Моя жінка ... так перестудилася, що не може ... мовити.

НЕ МАЄ ОХОТИ.

— Маю завтра йти на шлюб, але ... маю охоти.

— А чий шлюб?

— Мій.

ДОВГО ПАДАВ.

Шеф: Чому ви знову спізнилися ...

Урядовець: Я посовгнувся ... на сходах свого дому і впав.

Шеф: То аж цілу годину ви падали ...

ДИТЯЧА РАДІСТЬ.

Діти зібралися під школою, радіючи ..., одначе до школи ніхто не входив.

Чому?

Бо якийсь смішака ... над кіна напроти школи і ... над шкільними дверима.

Напис на вивісці був такий:

„Молоді нижче 16 літ вступ ...

НА ГОСПОДАРСЬКІ ТЕМИ.

Правда про прищицю.

Коли перед півроком наспіли перші вістки про заразливий стан прищиці в Німеччині та перехід її на цей бік кордону, — на широкі кола впав жах. Це й не диваниця, якщо зважити, які погубні наслідки моглаб спричинити прищиця, перейшовши на наші землі!

Але від того часу багато змінилося на краще. Прищиця, занесена уперше до Франції з північно-африканських кольоній, спалахнула тут великим полумям і вигнуло від неї багато худоби. В дальшому перекинулася вона на області чеських та німецьких земель; звідти перейшла на окраїни Польщі до Велюня і Кемпна. Тут по завзятій кампанії уряду — зліквідували її. Але не вдалося прослідити і унешкідливити шляхів зараження, якими вона наплила у Познанщину й краківське. Незабаром і тут припинили пошесть радикальним засобом, тобто просто вбивали хорі і підозрілі в зараженні штуки.

Ця коротка історія вчить нас багато! Небезпека грізної досі прищиці зменшилася двічі. Раз тому, що заразень в ході (пасаж) через десятки тисяч худоби, значно обезсилився (мітігація). З другого-ж боку те, що уряд ужив усіх засобів для льокалізації прищиці в небагатьох ще осередках, дозволяє сподіватися, що пошесть не піде на дальші землі. Тепер прищиця на території Польщі — вигасає. Сприяє цьому безсумнівно й зимова пора, що елімінує головних носіїв пошести. Переганювання худоби з місця на місце для апровізаційних чи пак годівельних цілей піддали тепер гострій нормалізації, — тож небезпека прищиці з закордону моглаб загрожувати хіба від диких жвачів та ворон, які за жиром перелітають сотні кільометрів і обсідають по дорозі ріжні людські оселі.

Цей корисний бюлетин прищиці зовсім не зменшує потреби обачної чуйности й поготівля на випадок якби прищиця наново спалахнула з весною! Бо можуть бути ще й затаєні-непрослідженні джерела пошести. Тому треба інформувати громадянство про катаклізми, які наближаються і моглиб захитати наше с.-господарське життя. Але справу треба представляти, спираючись на вірогодостойних фактах, що відповідають справжньому станові небезпеки в даний мент; не слід при тому подавати переборщених, чи й невірних подробиць, — що моглоб викликати шкідливу паніку. У відношенні до пошесних хоріб між тваринами, зокрема прищиці, має це велику вагу тому, що залякані моглиб скривати окремі випадки захорувань, та утруднити цим урядові негайну ліквідацію прищиці у свіжих центрах, що евентуально виявилисяб. А треба мати на приміті, що акція уряду у поборюванні пошести без завзятого і послідовного співділання села — не матиме корисних успіхів. Такий стан потягає за собою довший хід хороби і продовжує контумацію зараженого осередка.

Матеріяльні втрати від прищиці — не тільки у відсотку падежі худоби, але передовсім у зменшенім прибутку у продукції, також у пометанні телят в часі хороби, і далі у припиненні торгів та експорту за границю. Ці втрати у підсумку — йдуть у міліони. Всі великодержави, з якими Польща стоїть у ветеринарно-політичних взаємовідносинах (ветеринарних конвенціях), мають у нас своїх емісарів у консулятах. Вони стежать за ходом пошесних хоріб між тваринами й інформують про це негайно свої уряди, представляючи звичайно справу тенденційно з переборщенням. Внаслідок цього негайно замикають границю для імпорту тварин і їх продуктів. Тут не завжди входить в рахубу справжня небезпека, частіше грає тут ролю аграрна політика. Зразок цього бачили ми недавно, як на румунській границі затримали більший транспорт худоби, мовляв з уваги на „небезпеку прищиці", а також в забороні ввозу беконів до одної з заморських держав.

У нас знову полюють на сензації ріжні репортери а також свійські і заграничні кореспонденти, які — не завжди перевіривши справу як слід, передають в краю і за границею переборщені, а то й неправдиві вістки, чим — ясно — приносять велику шкоду сільському господарству і державі. Тому німецький уряд, маючи саме це на увазі, заборонив під гострими карами проголошувати бюлетини про прищицю.

Але шкідлива діяльність ріжних невідповідальних одиниць не кінчиться на тому, що вони розповідають переборщені, не завжди згідні з правдою, вістки про небезпеку прищиці. Можна нераз вичитати також всякі оголошення, що мають на меті особливу рекламу, щоб нпр. збільшити розпродажу молока, яке — мовляв — „в пастеризованому стані" хоронить перед прищицею (?!). Але воно зовсім не так. Молоко від хорих прищицею коров, **навіть пастеризоване** для здоровля людини шкідливе; щойно переварене (стерилізоване) не шкодить. Тож і **по закону** молоко від хорих штук можна споживати, але **виключно в переварному стані!**

В одному тижневику (ч. 4. (474) з 30. І. ц. р.) подають пораду, що прищицю можна лікувати промивкою ротової ямини розчином карболю (?!). Нічого такого не можна доражувати! Всі відзаразнюючі засоби — фенолі (карболь, лізоль, крезоль, креолина, баціллоль) **їдкі і сильно воняють**, тож у пристосуванні до ротових полоканок, спричинюють обридження і зменшення апетиту у худоби, яку хороба вже й так згнобила. А з цього виходить тільки більша матеріяльна втрата.

Закон доручає лікування **всеціло** вет.-лікареві; тож не слід і то під загрозою важких кар, самому лікувати чимнебудь хорі прищицею тварини! Натомість треба ужити всіх зусиль, щоби **зберегти худобу перед небезпекою зараження**, якби така небезпека стала актуальна.

Як хоронити худобу перед прищицею?

Прищиця — як і інші тваринні пошести, підпадає під розпорядки закону про поборювання пошесних хоріб з 22. серпня 1927. р. В. Д. З. ч. 77, поз 673, арт. 40—42. і виконний розпорядок до цього з 9. січня 1928 р. В. Д. З. ч. 19, поз. 167 §§ 132—137.

Першим обовязком кожного власника худоби є негайно сповістити волость про запримічення прищиці.

Щоби **не допустити до зараження** худоби, треба зберігати оцих Х. заповідей:

І. **Не набувати** в часі, коли панує прищиця, **худоби невідомого походження!**

ІІ. Не пускати в загороду **похатніх торговців худобою-безрогами**, бо вони обмацували передше мабуть хорі штуки або підозрілі в зараженні й моглиб легко на брудних руках перенести заразня на нашу здорову худобу!

ІІІ. **Не доганяти** коров до бугаїв **у підозріних осередках**, зокрема там, де не дбають про чистоту стадника, або пускають корови без контролі їх походження!

IV. В часі пануючих пошестей **не виганяти худоби на спільні вигони-пасовиська**, де вона моглаб нюхатися із сторонньою — мабуть зараженою худобою!

V. Не попасати в місцях, близьких до заповітрених централь, а саме: постоях, заїздах, корчмах, млинах, куди зїзджаються фірманки з усіх сторін і де можна легко наткнутися на заражену солому, заражене відро!

На торговицях **ставати оподалік чужих фір**, не зичити сіна-оброку, не дозволяти будькому доторкатися губ нашої худоби!

VI. В часі пануючих пошестей **тримати собак на привязі** і не пускати хатньої птиці та котів, щоби вони валялися по сусідських обістях!

VII. Не набувати в цьому часі **паші із заражених осередків та невідомого походження**, від сторонніх продавців сіна (нпр на торговицях).

VII. Не поїти худоби при спільних колодах, коритах, водопоях, річках, потічках, що пливуть сюди із віддалених, **мабуть заражених** полос!

IX. Стайні обістя, загорожі (окульники) **утримувати підчас пануючих пошестей у бездоганній чистоті**. Прилетком захищати худобу-свині перед обсіданням насікомих (комах-чужоїдів), бо бомки-гедзи, табани-сліпаки, мухи й комарі — є **носіями заразків!** Тому треба стайні закривати плахтами, а комахи губити, отвираючи стайні навстіж, губити їх лепом, моримухом, англійською землею, тощо; білити стайні вапном з додатком синьки, якої комахи бояться!

X. При ревізії худоби, **хто її не переводив би не слід дозволити чужим входити у загороду, а то ще й обмацувати худобячі губи — без попереднього, на наших очах, обеззаразнення чобіт і рук!**

Д-р Маріян Стахурський.

На Фонд Хліборобської Освіти ім. о. Т. Войнаровського

зложили дальше (третій спис.): Ревізійний Союз Українських Кооператив, Львів, 100 зол.; Краєвий Союз Кредитовий (Центробанк), Львів, 50 зол.; Промбанк, Львів, 50 зол.; інж. Роман Левицький, Коршів, 100 зол.; Ірина й Евген Гашинські, Підлюте 20 зол. — **Разом з попередніми 1.610 зол.** Жертводавцям щиро дякує Т-во „Сільський Господар" та просить дальші датки пересилати 1) до Кооп. Банку „Дністер", Львів, Руська 20, ч. кн. 18.550 або 2) до Центробанку, Львів, 3 Мая 15., ч. кн. 13.250.

Буджет британського міністерства війни.

ВЕЛИКА БРИТАНІЯ ЗБІЛЬШУЄ АРМІЮ.

Вчора оголошено прелімінар буджету британського міністерства війни. Він вищий на 24 міл. фунтів від минулорічного, осягнув цифру 106,000.000. З того 21,000.000 зужиється на воєнний промисл, 85,000.000 на саму армію.

На цей рік підвищено чисельний стан британської армії на 2.000, себто до 170.000. Територіяльну армію збільшать зі 130.000 на 132.000. До кінця цього року на 15 полків кінноти 12 буде змоторизованих.

СССР ліквідує всі консуляти в Німеччині, Німеччина --- в СССР.

Німецький уряд вислав до совітського уряду ноту, в якій домагається ліквідації совітських консулятів у Гамбургу та Кенігсбергу до 15 травня. До того часу Німеччина зліквідує свої консуляти в Києві та в Новосибірську, залишаючи лиш консулярний виділ при амбасаді у Москві.

Перед дальшою національною офензивою

ПІД ТЕРУЕЛЕМ ТА У ПІВДЕННІЙ ЕСПАНІЇ.

Як подає Радіо Насіональ, вчора здобула національна армія кілька важних позицій під Теруелем; у цьому наступі помагало летунство.

Також південна армія посунулася на перші лінії, приготовляючись до вирішного удару.

На пірінейському фронті та в околиці Альмерії розвинуло велику активність національне летунство.

ЛІТАКИ ЧЕРВОНОГО УРЯДУ БОМБАРДУВАЛИ НЕВТРАЛЬНУ ПРИСТАНЬ.

Пять літаків червоного уряду бомбардувало вчора пополудні Пальма ді Мальйорка і скинули бомби на пристань і полосу що її признано невтральною. Під ту пору у пристані стояв англійський панцирник Рояль і два італійські торпедовці. Протилетунські батерії приневолили літаки до відлету. Вкинені бомби не спричинили ніяких шкід ні жертв у людях.

Показ народньої ноші.

У четвер 3-го ц. м. „Українська Захоронка“ і Кооператива „Українське Народне Мистецтво“ у Львові уладили черговий „Вечір народньої ноші“.

Розпочало його вступне слово п-і **Софії Ракової**, яка виступила у стилевому бойківському одязі. „Серед гамору щоденної борні покажемо вам зразки народнього мистецтва (сказала п-і Ракова), яке жило не тільки у княжих палатах та українських боярських домах, але й під селянськими стріхами, будучи одною із підвалин тої живої традиції, яка вяже минуле з сучасним та творить національну культуру.“ „Вечорі народньої ноші“ мають за завдання поглиблювати ту національну культуру, ширити пієтизм „до рідної бувальщини та рідного фолькльору.“ Промова п-і С. Ракової була справді прегарним зразком, як треба відкривати таку імпрезу, витворювати відразу відповідний настрій та одночасно відповісти всім вимогам щодо літературної форми та красномовного способу виголошення.

Найбільшу частину вечора забрав показ двох народніх весіль: **шляхотського весілля з Березова коло Коломиї та весілля з Чертежа коло Журавна.** Обидва обряди відтворювали приїжджі селяни й селянки, при чому поводились на сцені з подивугідною свободою, даючи 100%-ву ілюзію дійсности. Вони привезли з собою навіть частину хатньої обстанови, власних музик, ну й очевидно — зразкові народні одяги, позбавлені всякої найменшої домішки із вищішньої міської „моди“.

На гуцульський весільний обряд склалось аж 5 образів: 1) вступні плачі і бажання, 2) розплітання коси та благословення батьків короваєм, 3) танок двох весільних ґруп (пара молодих, пара дружбів і батько в одному гурті та свахи і мати в другому), 4) заплітання коси й зазязування очіпка і 5) роздача короваю в хаті молодого. Назагал гуцульський весільний обряд, не вважаючи на танці і музику — сумний, пісні одностайно-сумовиті, величезна роля хору живо пригадує клясичну грецьку драму. Дуже гарне враження зробив пояснюючий вступ „пана молодого“, який відчитав опис Березова та подав характеристику його патріотів-мешканців.

Весільний обряд із села Чертіж складався з двох образів: 1) вінкоплетення і заручини та 2) завивання і роздача дарів. Цей обряд багато жвавіший, веселіший, з виразною закраскою народнього гумору та сатири. Обидва обряди — підкреслюють привязання нашого простолюддя до релігії та пошани для батьків. Роля цих останніх у весільному обряді — величезна, може більша від ролі самих молодих.

Обидва весільні обряди переплітав **бойківський танок** у дві пари та в одну пару з села Ільське коло Турки. Обидві пари виявились першорядними „балетниками“ та ще й співаками і заслужено збірали бурю оплесків.

Щойно після того розпочався властивий показ ноші, що тягнувся від пів 12-ої до пів 1-ої год. ночі — і через те, через таку спізнену пору, відбувався вже при половині присутніх спершу глядачів. Показ народньої ноші презентували пані й панночки з львівського товариства. Цього року загальну увагу звертали одяги з Полісся, але були справді чудові зразки з преріжних околиць нашої етнографічної території у Польщі.

Установи, які цей вечір уладжували, вклали в нього величезний капітал праці, знання, пієтизму і мабуть і гроша. Маси народу, які не могли поміститись у салі театру Ріжнородностей, були безумовно чималою нагородою для аранжерів. А проте не можна стриматись від того, щоб під адресою цих останніх не сказати й слова неприємної правди, саме в імя будучого успіху таких вечорів. Рішучі треба звертати увагу не тільки на організацію самого показу одягів, але й на технічну сторону імпрези, на залю, білетерів, місця і т. д. На превеликий жаль, під цим оглядом панував балаган, який не заохочував відвідати такий вечір ще раз. Білетерів не було, люди в пошуканні за своїми місцями доптали собі по ногах, двері на коридор стояли ввесь час відкриті, а по коридорі люди ходили й голосно розмовляли, вентилятор гудів, хтось відчинив середнє велике вікно, через що люди з сусідніх крісел утікали, а по салі вітер продув, — усе це не причинювалось до приємного настрою. Крім того — таки треба рахуватись з часом і „відміряти“ згори час поодиноких точок програми. Показ одного весільного обряду був цілком достаточний, занавіса взагалі повинна рідше підноситись, — опісля треба залишити час на товариські сходини у салях „У. Бесіди“, з яких присутні, які за собою і перед собою мають день праці, — мусять вже резиґнувати. Все це речі дрібні, але саме тому треба їх доконче наладнати і поправити. Позатим — учорашній „Вечір народньої ноші“ доказав ще раз, яка це гарна і корисна культурно-національна імпреза

—o—

Шварцбарт помер.

У Капштаді (Південна Африка) помер у 50. році життя убивник Симона Петлюри, Шальом Шварцбарт. Після розправи він увесь час подорожував; не дістав дозволу поселитись у Палестині.

Він мандрував без упину з держави до держави, бо ніде не давали йому дозволу на постійне поселення і навіть англійський уряд не хотів його пустити до Палестини.

Таким чином убивник Головного Отамана Петлюри, якого паризький суд звільнив (Шварцбарта боронив тоді адвокат Торез, тепер головний корифей французьких комуністів), Шварцбарт не знайшов до кінця життя спокою, хоч одноплемінники прославили його своїм національним героєм та не жалували йому грошей.

Тепер із перспективи минулого ясно, що Шварцбарт убив Головного Отамана на большевицький приказ.

ДАЛІ ВИСЕЛЮЮТЬ.

Надвірнянське староство виселило Дмитра Черевка з Росільної к. Солотвини на час 10 літ з надвірнянського повіту.

Мотивом старостинського рішення був присуд окружного суду в Станиславові, яким Черевка засудили були на 4 роки вязниці

—o—

ЗА ВІРШ ДО БЕРЕЗИ.

У Кракові арештували і вивезли до Берези польського письменника, жида Льва Пастернака за вірш п. н. „Пісня про „поганьбене раси“, поміщений у львівськім гумористично-сатиричнім журналі.

Цей вірш назвала польська преса найбільшою зневагою польського жіноцтва. Пастернак був уже раз в минулому році в Березі.

НОВИНКИ.

— **Найсолідніші футра тільки у Юліяна Глушевського, Львів, пл. Капітульна 3. І., телефон 254—46.**

— **Вечір народньої пісні і танків.** В суботу 12. березня ц. р. відбудеться заходом кружка „Рідної Школи“ ім. Ганни Барвінок і „Батьківського Кружка“ у Львові, в салі Академічної Гімназії при вул. Сапіги 14, в годині 6-ій попол. концерт народної пісні і народного танку у виконанні молоді дівочої школи ім. Т. Шевченка. Кому лежить на серці добро цієї школи — прийде і почує рідну пісню та побачить національний танок.

— **Загальні Збори** секції книговодів при „СУПРУГА“ у Львові відбудуться дня 8. ц. м. в год. 6-ій вечором у домівці „СУПРУГА“ у Львові при вул. Коперника 2б. І. п. Виділ Секції.

— **Щире прохання.** В цих днях усунули з клініки внутрішних хворіб студента вищого року фільос. п. Т. П., що від кількох місяців обложно хворий. По волі чи неволі мусів хворий шукати приміщення у приватнім домі. До оплачення цьогож, як теж на дальше клінічне лікування не має хворий найменших засобів. Звертаємося до української суспільности, зокрема до українських установ, з просьбою прийти з допомогою безталанному та рятувати його молоде життя. Віримо, що наш щирий заклик не лишиться без відгомону. — Віримо, що українській суспільності вдасться вирвати з обіймів недуги щирого сина українського народу. Жертви просимо посилати на адресу: Уряд Парохіяльний церкви св. Петра і Павла, Львів, Личаківська ч. 82, з дописком „Для недужого студента“.

— **Львівська хроніка.** У домі ем. майора Адольфа Твардовського (вул. Офіцерська 11) посперечалися два сини 28-літ. Тадей і 26-літ. Здзіслав. Коли Здзіслав загрозив Тадееві револьвером, Тадей хотів вирвати йому револьвер із руки і підчас шарпанини куля вбила Здзіслава. — Перед трибуналом апеляційного суду у Львові почалася апеляційна розправа проти львівського польського адвоката д-ра Ст. Табіша, якого окружний суд у Чорткові засудив на 2 роки вязниці за накликування людовців у Бучачі 15. серпня м. р. до масового страйку. — Г. Зоммерові при вул. Мохнацького ч. 22. злодії вкрали з передпокою футро вартости 400 зол. — З помешкання К. Спеціяли при вул. Марка вкрали злодії золотий дамський годинник за 100 зол.

— **Погоня за ґанґстерами.** Недавно кн. Радивил з Антоніна дістав листа з домаганням більшого окупу під загрозою схоплення і вбивства його нареченої п. Сухестов. До поліції прийшов другий лист, що його вислали ґанґстери до власника камениці у Варшаві Станислава Годлевського з домаганням скласти їм 5.000 зол. під загрозою вбивства 12-літнього сина Годлевського. Слідство виявило, що оба листи були писані на одній машині, під якими видніла печатка з черепом трупа і зложеними кістками навхрест. Поліція порадила Годлевському вислати під адресою „посте-рестанте“ коверту з кусниками ґазет. Одночасно поліційні агенти стали слідкувати, хто зголоситься за листом від Годлевського. Минулої середи підійшов до вікна якийсь молодий мужчина і зажадав листа, що його надав Годлевський. Йому видали цього листа і молодець швидким кроком вийшов на вулицю та скочив до таксівки, де ждав на нього його спільник, бо доглянув, що за ним слідують поліційні агенти. В погоню за таксівкою обох ґанґстерів рушила таксівка з поліційними агентами. Втікачам вдалося заїхати на головний двірець і вскочити до поспішного поїзду, що відіздив з Варшави до Берліна. Одному з агентів теж удалося скочити до поїзду. Інші агенти пустились автом здоганяти поїзд і дігнали його на стації Кутно. По дорозі агенти завважили біля залізничого шляху коперту з кусниками ґазет, що її викинули ґанґстери, щоби позбутися доказу вини. Обох ґанґстерів арештував уже в поїзді поліційний агент і їх відвезли автом до Варшави. Виявилося, що карієру ґанґстерів почали 20-літній Стефан Вішневський і 19-літній Веслав Клюпінський — оба з Варшави. Від Клюпінського поліція відобрала набитий револьвер з набоями і фальшивий документ тотожности на прізвище Ст. Крамштика. Арештовані признались, що вислали оба листи з погрозами. Листи переписувало бюро переписування на машині Ядвіґи Найдзяк при вул. Свентокшиской у Варшаві.

— **Облога божевільного.** Прокуратура у Варшаві зладила акт обвинувачення проти жінки старшини Марії Ризінської, за провину з § 212 к. к. (виставлення життя людини на безпосередню небезпеку). Обвинувачена звернулася до лікаря психіятра д-ра Бочковського, щоби відвіз її божевільного брата Тадея Ге[illegible], маляря, до шпиталю умово-недужих, кажучи, що брат має лише старий револьвер у шафі, нездатний до вжитку. Колиж лікар увійшов з санітарем до кімнати божевільного — посипалися револьверові стріли, що зранили санітара, а лікар ледви чудом урятувався з життям. Божевільного обезвладнила щойно поліція з панцирях, яка цілу годину облягала помешкання божевільного, який засипував її стрілами.

— **Кінець скандального страйку.** В неділю 4 ц. м. вранці скінчився страйк працівників варшавської опери, що тягнувся майже 20 тижні. На ліквідацію страйку вплинула рішуча відмова уряду признати 300.000 зол. підмоги, щоб можна було довести оперу до 1. червня ц. р. Зате президент м. Варшави Стажинський приробіцяв працівникам допомогу у квоті [illegible] тис. зол. Крім того запропонував, щоб організація оперових працівників перебрала оперу під свою управу. Страйкарі рішили скінчити страйк тому, бо бачили, що не осягнуть вже кращих умовин.

— **Дві великі шпигунські афери.** Слідство у справі шпигунської афери у Злучених Державах виявляє щораз то нові сензаційні подробиці. Аферу вдалося викрити припадково. Ще [illegible] же до департаменту справедливости в Ню Йорку зателефонував хтось із пашпортового бюра з домаганням прислати 50 пашпортових книжечок. Урядовець, що відбирав телефонограму, інстинктово відчув, що це [illegible]

за. Тому наказав двом детективам, щоби слідкували урядовця, який поніс пашпортові книжечки. І дійсно детективи доглянули, що урядовця з пашпортами спинив на вулиці якийсь незнайомий мужчина і заявив йому, що начальник пашпортового бюра мусів піти до одної каварні. Туди теж треба віднести пашпорти. В каварні урядовцеві заявили, що шеф пашпортового бюра визначив стрічу в іншому льокалі. Детективи пішли теж туди та арештували з місця здогадного директора пашпортового бюра. Виявилося, що ним був дезертир американської маринарки Рамріч, який подав прізвища членів шпигунської організації. Поліція арештувала негайно летуна Еріка Глязера і гарну манікіристку з великого корабля „Европа" Йоганну Гофман. Вона перевозила до Европи всі вістки шпигунської організації. У Глязера знайшли ключ до тайного шифру, при допомозі якого вдалося відчитати документи, продані чужим державам. Слідство виявило, що шпигунська організація передавала головно подробиці про будову нових типів военних літаків і важких гармат. Нову шпигунську аферу викрили теж в Англії. Минулого вівтірка вечором поліція арештувала власничку фризієрського заведення в Данді Жесіє Жорден. Її обвинувачують за крадіж дуже важних тайних документів. Підчас ревізії у фризієрськім сальоні і сусіднім помешканні був присутній старшина з розвідки з міністерства війни. Вдалося викрити багато документів у справі поширеної шпигунської організації.

— **Втеча капіталів з Австрії.** В останніх днях віденська поліція затримала кілька осіб, між ними двох банкирів, які намагалися вивезти свої капітали за кордон.

— **Пяте місто на болотах.** Мусоліні затвердив плян будови пятого міста на давніх понтійських болотах. Плян архитектів Петруччія і Туфаролія є останнім словом архитектури фашистівської ери.

— **Засуд 13-ох осіб за шпигунство.** Военний суд на Литві засудив 13 осіб за шпигунство, між ними Витовда Гяке на кару смерти. Чотирьох підсудних засудив суд на кару смерти, 8 на вязницю від 2-ох до 15-ох років. Литовська преса не подає ніяких мотивів.

— **Велитенські розміри повені в Каліфорнії.** Повінь у Каліфорнії потягнула за собою жертви 124 осіб. Багато місцевостей відтятих зовсім від світа і з ними не вдалося наладнати комунікації вже від чотирьох днів. Повінь знищила 10.000 родин, а втрати сягають понад 25 міліонів долярів. Нижче положена частина міста Льос Анджельос під водою. Студіо фільмової зирібні Парамавнту евакуоване. Під натиском филь завалився великий деревляний міст, з якого публика приглядалася повені. 10 осіб потонуло, 6 згинуло під звалищами мосту. Залізнича комунікація з полудневою Каліфорнією перервана. Вода позмивала зовсім залізничі шляхи в богатьох місцях.

— **Де є найбільше масонів?** Найбільше масонів є у Злучених Державах, бо аж 3,306.000, в Англії 400.000 братів, у Шкотії 59.000, в Австралії 192.000, у Франції 48.200, в Німеччині, перед приходом до влади канц. Гітлера, було 76.260, у Швеції 23.170, в Данії 8.480, в Бельгії 4.800, у Греції 4.000, в Голяндії 8.250, в Норвегії 11.800, в Португалії 5.000, в Румунії 3.350, у Швайцарії 5.000, в Еспанії 6.810, в Югославії 900, в Болгарії 550, в Польщі 400 в 11-ох льожах.

— **Ріжні вісти.** В Ню Йорку важко занедужав полк. Гава, співробітник президента Вільсона на мировій конференції в 1919 р. — У Тресігальйо пожежа знищила великий склад товарів і фабрику. Шкода сягає 7 міліонів лірів. — У Мінхен вударилися два трамваї, 13 пасажирів тяжко ранених. — В музею в Ленінграді виставили твори еспанського мистецтва, що їх пограбували червоні в Мадриді, Барсельоні і Валенсії. — В Парижі напало двох грабіжників на листаря Ленца, оглушили його та забрали йому 40.000 франків на очах численної публики.

— **Справлення помилки.** У „Жіночій сторінці" („Діло" ч. 47) в статті Марії Морачевської „Бенкет серед чуми" зайшла в першому реченні друкарська помилка. Замість коли „я писала статтю" має бути „коли я читала".

— **Правдивий відпочинок.** Відоме, що кожна людина праці, мужчина як і жінка потребує щодня перерви і умілого відпочинку. Коли хочемо дійсно відпочити, їжмо афський грейпфрут — він відживлює, підносить на дусі і силі, усуває перевтому та привертає свіжість думки. Кожна жінка, яка займається домашнім господарством скоро відчує добродійний вплив, який приносить змученому організмові ці гарні, золотисті овочі.

— **Коли востаннє було дома велике прання...** двацятьліття Хр... [illegible] щоб і ця доволила помагати.

Мамуся радо згодилася. Чому говоримо про таку, на перший погляд, маловажну подію? Бо це характеристичне для цілого краю! Всюди — від Балтійського моря до Татр — міліони мам уже зараз дають своїм донам ради, які придадуться їм в житті. Вчать їх, що мило Олень Шіхт є синонімом мила найвищої якости.

—o—

Зі судової салі.

ПРИСУД У ПРОЦЕСІ 25-ОХ „ЕЛЯНСЬКИХ ХЛОПЦІВ.

У другій серії великого радехівського процесу за ОУН, що тягнувся з малою перервою від 26. січня ц. р. перед судом присяглих у Золочеві, трибунал, на основі вердикту присяглих суддів, засудив минулого четверга одного підс. Березюка Гриця з Куликова за приналежність до ОУН на 6 років вязниці, а всіх інших 24-ох підсудних уневиннив. Їх обвинувачував прокуратор за злочин державної зради зі ст. 97 к. к., деяких ще за підпал стирти і посідання зброї та муніції.

Підсудних боронили золочівські адвокати: **д-р В. Безпалько, д-р Гр. Пиндик, д-р Ю. Струсевич та м-р Е. Олесницький.**

—o—

Дописи.

ТОВМАЧ.

Повітова кооперативна анкета відбулася в Товмачі 23. лютого ц. р. Присутні (коло 200 представників кредитових та закупочних кооператив) з увагою вислухали рефератів дир. О. С. У. К. у Станиславові інж. Семинчука та п. Віснєвського. В першім рефераті представлено дотеперішні здобутки нашої кооперації. В Товмаччині започатковано в 1937 р. збут дробу і збіжжа. В збуті яєць на перше місце висунулася кооператива в Петрилові, яка доставила поверх 300 скриньок яєць, за що дістала понад 500 зол. премії. Коли порівняти осяги кооперативної праці років 1933 і 1937, то бачимо справді чималий поступ. Та всеж таки це лише кілька або кільканацять відсотків, це лише маленька частинка тієї великої праці, що її має ще виконати кооперація в ділянці організаційній та торговельній. Коли цією частиною реферату інж. Семинчук викликав більшу віру у власні сили та зрушив амбіцію кооперативних працівників, тоді подав дальше напрямні кооперативної праці на селах, як поширення членства, збуту с.-г. продуктів, стягнення боргів і т. д. Згадав також про потребу співпраці кооператив з іншими товариствами. Реферат про кредитову кооперацію та про ощадність виголосив п. Віснєвський. У дискусії м. ін. д-р Макух значно поширив реферат про ощадність, вказуючи на конечність при помочі ощадности творити власний капітал, необхідний до економічної розбудови краю. При кінці ухвалено низку резолюцій про конечність організаційної єдности та скріплення кооперативної праці на селі. Чи не основною тінню кооперативної праці нашого повіту є те, що майже все духовенство вибрало дорогу найменшого опору та не бере майже ніякої активної участи в кооперативній роботі. І це діється тоді, коли польонізація робить у нас помітні поступи головно завдяки праці польського духовенства, яке працює з запалом у всіх польських установах.

Сільсько-господарське навчання. Садівничо-пасічничо-городничо-ветеринарно-годівельний тритижневий курс почався в Нижневі 16. 2. ц. р. Присутніх коло 50. Викладають фахівці, між іншими редактор „Українського Пасічника" інж. Боровський та інші. Місцевий кружок „С. Г.", який має понад 600 членів, вислав на курс понад 30 курсантів. Шкода, що сусідні села не використали нагоди згаданого курсу. Двотижневий ветеринарно-годівельний курс почнеться 9. березня в Товмачі. Може вже в цім курсі всі довколичні села візьмуть численнішу участь. Ведуться також 2- і півтрамісячні трикотарські курси в Олеші й Острині. З приємністю стверджуємо, що всюди ради кружків „С. Г." стараються не лиш морально, але й матеріяльно допомогти в уладжуванні згаданих курсів. Абсольвенти курсів не забудуть тої помочі та певно постараються пізніше віддячитись, стаючи піонірами с.-г. поступу на селі. Повітовий Виділ у Товмачі повинен би засвідчити чином рівнорядне трактування кориснії організованої рільничої праці та хоч частинно покрити всі видатки, звязані з уладженням згаданих курсів.

ГОРОДЕНКА.

Свято Крут у Корневі. За почином голови читальні „Просвіти" п. Михайла Івашкового зійшлися в суботу 29. січня ц. р. вечором до салі „Народнього Дому" члени читальні та луговики й луговички, щоб відсвяткувати роковини бою під Крутами. Свято почалося рефератом голови „Лугу" Івана Лопича. Хор відспівав потім стрілецькі пісні, Марія Лопич і Михайло Кубів виголосили відповідні до хвилини вірші. В. управителька місцевої школи п. Р. Струтинська виголосила дуже гарну промову, в якій закликала жінок-матерей виховувати дітей у такому дусі, щоб вони могли піти слідами героїв з-під Крут. На закінчення вечора промовив до зібраних парох Корнева о. Іван Пісецький. Його промову, повної національного підйому і гарячої любови до рідного краю, присутні вислухали з запертим віддихом, після чого молодь з „Лугом" у проводі на заклик промовця склала обіт посвяти для добра України своє особисте добро і навіть життя. Після промови о. пароха зібрані відспівали національний гимн. На другий день, тобто в неділю 30. січня ц. р., відбулася велика маніфестація в церкві. Біля приправленої зеленю могили з березовим хрестом і терновим вінком на ньому стояла почесна сторожа луговиків. О. парох відспівав торжественну Службу Божу і виголосив патріотичну проповідь. Настрій численно зібраного народу був дуже поважний. При цій нагоді зібрано на українських інвалідів 15 зол.

Учасник.

—o—

Нові книжки й журнали.

ЖУРНАЛИ.

NASZA PRZYSZŁOŚĆ. Nr. LVIII. Styczeń 1938. Warszawa.

RUCH SŁOWIAŃSKI. Miesięcznik poświęcony życiu i kulturze Słowian. Rok III. Nr. 2. 1938. Lwów.

PION. Tygodnik literacko-społeczny. Rok VI. Nr. 8 (229). 27. lutego 1938. Warszawa.

SLOVANSKY PREHLED. Sbornik pro poznavani politickeho, socialniho a kulturniho zivota slovanskych statu a narodu. Rocnik XXX. C. 2. Unor 1938. Praha.

Театри.

Великий Театр:

Субота 5. III. год. 7.30 „Незвичайна подорож".
Неділя 6. III. год. 12 всод. „Івась і Франек", казка для дітей; год. 3.30 попол. „Пан Повільський"; год. 7.30 веч. „Сіоі".

Театр Ріжнородностей:

Субота 5. III. год. 7.30 „Дімок з карт".
Неділя 6. III. год. 3.30 попол. „Дімок з карт"; год. 7.30 „В перфумерії".

Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича.

ДРОГОБИЧ.
5. III. Під куратолею.
6. III. Лісова пісня.
З Дрогобича і з повіту цей театр до Стрия, Сколього, Болехова, Долини, Калуша і Станиславова.

Український Народній Театр ім. М. Садовського.

ХОДОРІВ.
5. III. Подружній мету.
6. III. Мазепа.
Театр готує до вистави оперу Лисенка „Утоплена".

КІНА.

АПОЛЬО: „Буревій" екзот. фільма.
АТЛЯНТИК: „Царський курієр" на основі Жіль Верна.
БАЛТИК: „Благословенна земля".
ВАНДА: „Шаржа легкої бригади". „30 днів ...".
ГРАЖИНА: „Фройляйн Доктор"; „Я була шпіоном".
ЕВРОПА: „Я вимушаю".
КАСИНО: „Копальський метелик" (Дж. Мекдоналд).
КОПЕРНИК: „Останні дні засудженого".
МАРУСЕНЬКА: „Без свідків"; „Звірі дикого Заходу".
МЕТРО: „Гультайська трійка".
МІРАЖ: „Невидачний" (Ал. Дюма).
МУВА: „Прославлений ...". „Кінець пані Ченей".
ПАНОПТИКУМ: „Прославлена", „Ординат Міхоровський".
ПАЛЯС: „Обожана" з Мартою Еґерт.
РАЯ: „Шлях до Ріо".
РІЯЛЬТО: „Дівчина з Парижа".
СВІТ: „Алкатів город". „Лет очайдуха".
СТІЛЛЕВЕ: „Історія одної ночі" і ревія.
ТОН: „Останній поїзд до зруйнованого міста" і „Гра життя".
УТІХА: „Алло поліцмайстер" і ревія.
ХИМЕРА: „Шерльок Гольмс і д-р Ватсон".

ФОТОПЛЯСТІКОН:
(пл. Марійська 5).
„Острів Ява".

ФОТОПЛЯСТІКОН „Святовід" (Пасаж Гавсмана ч. 7):
„Швайцарія".

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Субота, 5. березня 1938.

6.15—8.00 Раннішня авд.; 11.15 Для школи: Співаймо пісеньки; 11.40 Грає Барзо Цені, форт., пл.; 12.03 Полудн. авд.; 13.45 Концерт бажань; 15.20 Техн. скрипька; 15.30 Госп. вістки; 15.45 Театр Уяви для д'тей: „Казка про сім крупин" з муз. іл.; 16.15 Е. С. Гольман: „Дівчина у вікні" вик. Фльора Мулнот-Мас сопр. у супр. орх. 16.50 18.55 19.50 Актуальна гутірка; 17.50 Наша програма; 18.00 18.50 Спортові вістки; 18.10 Нар. п'сні, хор; 18.55 Програма на завтра; 19.00 „Суд над Вахтером" авд. для дітей, на осн. Конопніцької „Кукли" з муз. іл.; 20.00 Розр. концерт, орх., мандоліни, хор; 21.45 „В колісце", Рапорта; 22.00 Концерт орх.; 22.50 Ост. в'стки; 23.00—23.30 Популярна музика з пл.

Неділя, 6. березня 1938.

8.00 Сигнал часу; 8.15 Для села: Хл. Газетка. Музика з пл.; Що чувати 8.20 Хл. скрипька; 8.40 Росіні: „Облога Коринту" пл.; 8.50 Які телята вибирати на плекання, після богослуження коло год. 10.30 Суїти з пл.; 11.25 Самвсечина є пісні; 12.03 Симф. поранок; 13.00 Ост. театр прем'єри; 13.10 Два походи, фрагмент із пов. А. Мілера; 13.30 Музика, хор. орх., сопран; 14.45 Для села: 15.00 Промова віцемін. Квятковського на інавгурації Госп. Ради; 15.20 Музика з пл.; 15.40 Для дітей: Подорож слимака й метелика довкола св'та. Музика з пл.; 16.00 Пісні підвечірні; 16.40 Авиація та життя; 17.00 Світовий концерт із Австралії: симф. орх., хори, солісти; 17.30 П'двечірок при мікрофоні, орх., сол., гармоніка; 19.35 Пан Онуфрій робить хрестини; 20.00 „Джез-компані" розр. концерт; 20.55 Спорт; 22.00 Найгарніші пісні Мошюшка, ... музика; 22.20 Скр. рецитал Роб. Сутенса в супр. форт.; 22.50 Репортаж з віжду подяків у Берліні, Останні вістки; 23.00—23.30 Танц. музика з пл.

Понеділок, 7. березня 1938.

6.15—8.00 Раннішня авд.; 11.15 Для шкіл: „У країні цвітучої вишні" з ілюстр. музикою; 11.40 Комінарова праця; 12.03 Полуднева авдиція; 13.45 Хвилина Лядова, пл.; 14.00 Пісні у супр. форт.; 14.20 Розр. концерт із пл.; 14.55 Б'ржа; 15.00 Трохи пісні, трохи слова; 15.20 Біжучі вістки з міста та провінції; 15.30 Господарські вістки; 15.45 З піснею по краю; 16.15 Орх. концерт; 16.50 19.50 Актуальна гутірка; 17.00 Новочасна золота палата; 17.15 Пісні та скрипк. твори. Розсьля меццосопр., у супр. форт.; 17.50 18.50 Спорт; 18.10 Осередки селянської годівлі у Сх. Галичині; 18.20 Славні артисти, пл.; 18.35 Про добру людину; 18.55 Програма на завтра; 19.00 Воєнська авд.; 19.30 Спір за пром. думку; 20.00 Розр. концерт, вок. квартет, два форт., орх.; у перерві коло год. 20.45 Веч. дневник. Акт. гут'рка; 21.40 Поет новини; 22.00 Симф. концерт, орх., форт.; 22.50 Ост. вістки; 23.00—23.30 Танц. музика з пл.

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Субота, 5. березня 1938.

БЕРЛІН 15.30 Пісні, 19.10 Російська музика, 20.00 Розр. музика, 21.00 Марші, орх.; БІЛГОРОД 20.00 21.00 22.00 Нар. пісні; БУДАПЕШТ 17.30 18.00 Оп. орх.; 19.10 Нар. мад. пісні, 21.40 22.00 Орх. концерт; ВІДЕНЬ 15.05 Хор. 19.10 20.00 21.00 „Гейша" оп. Джонса, 21.25 Концерт на скр. і орх. д-дур; ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 18.00 Спів, скр., віол., форт.; КОШИЦІ 14.00 19.30 Вістки, 19.00 В. Сверепік „Звичайні оцінки над кал'ками", Музика з пл., Д-р Д. Отахура: Процеси за обмеву чести; МІЛЯНО 17.15 Давні танці, 19.30 Розр. музика, 21.00 22.00 23.00 „Ля бісбетіка домата" оп. М. Персіка; ПРАГА 17.55 18.00 Нім. авд.: Сценка, Концерт хору, 19.20 Сальон. музика; РАДІО ПАРІ 18.00 Для д'тей, 21.15 Пісні, 21.30 22.00 Концерт; РИМ 17.15 Танц. музика, 20.30 Розр. музика, 21.00 22.00 Комедія, 22.15 Серенада, 22.45 Танц. музика.

Неділя, 6. березня 1938.

БЕРЛІН 19.30 20.00 21.00 „Фавст" оп. Гуноди; БІЛГОРОД 18.45 19.00 Концерт хору, 20.00 Співочий рес'таль, 20.30 21.00 Нар. пісні; БРЕСЛЯВ 20.10 21.00 „Цирульник із Багдаду" оп. Корнеліюса; БУДАПЕШТ 12.30 Оп. орх., 18.00 Форт. твори Ліста, 18.55 19.00 Циг. музика; БУДАПЕШТ II 15.00 18.00 19.00 „Гофманові казки" оп. Офенбаха; ВІДЕНЬ 11.45 12.00 Симф. концерт, 15.40 Тріо д-моль Шумана, 19.35 Бетговен Бош сопран, 20.00 21.00 Розр. музика; КОШИЦІ 18.00 Словацькі та підкарпаторуські образки з літератури XIX. ст.; МІЛЯНО 15.00 18.00 19.00 „Нюрнберські спів'ці" оп. Вагнера; ПРАГА 20.05 21.00 Симф. концерт; РАДІО ПАРІ 20.00 Сценка, 21.15 Пісні, 21.30 22.00 23.00 „Дон Цезар де Базан" ком. оп. Масенета; РИМ 17.00 18.00 Симф. концерт, 22.10 Концерт хору Базиліки; ШТУТГАРТ 19.15 21.00 „Ондина" оп. Льорцінга; ШТРАСБУРГ 21.30 22.00 23.00 24.00 „П'сня кохання" муз. ком. Шуберта; СОФІЯ 19.30 Спів; ФРАНКФУРТ 20.00 21.00 22.00 „Мона Ліза" оп. Шілінгса.

Понеділок, 7. березня 1938.

БЕРЛІН 18.00 Розр. музика, 20.00 Духова орх.; БІЛГОРОД 18.45 Нар. пісні, 20.00 21.00 22.00 Опера; БУДАПЕШТ 12.05 12.30 Вок. концерт, 17.00 Флєт, арфа, 19.15 Циг. музика, 20.10 21.00 22.00 Фільг. концерт; ВІДЕНЬ 19.35 20.00 Симф. концерт, 21.40 Двофорт. музика; ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 21.15 Форт., 22.30 Соната на скр. і форт. Двожака; КОШИЦІ 14.00 15.45 Вістки; МІЛЯНО 17.15 Скрипка, 21.00 Вок.-інстр. концерт, 22.10 Арфа; РАДІО ПАРІ 21.15 П'сні, 21.30 22.00 23.00 24.00 Опера; РИМ 20.30 Розр. музика, 21.00 Вок.-інстр. концерт; СТОКГОЛЬМ 17.05 Фін. форт. музика, 22.00 „Зигфрид" оп. Вагнера.

Подяка.

У свому тяжкому горю після смерти дорогого Мужа і Зятя бл. п. МИКОЛИ СТРІЛЬБИЦЬКОГО цією дорогою складаємо щиру подяку Всч. Духовенству: о. деканові П. Пилипцеві, о. деканові В. Мармашеві, о. І. Ткачукові, о. Мельникові, о. м-р А. Буцеві та всім тим конденкальним Всч. Отцям, які зволили взяти діяльну участь у відданні останньої прислуги Покійному.

Зокрема дякуємо Всч. О. дек. В. Мармашеві та о. м-р А. Буцеві за щирі слова потіхи та труд при Покійнім у часі Його важкої недуги, як теж у часі сумного обряду, та за їх гарні та зворушливі промови. Дякуємо теж Всч. о. м-р Буцеві за Його повний посвяти труд, щоб утихомирити нам біль та облекшити тягар нещастя, яке впало на нас.

Дякуємо Вп. Учительству школи в Зарудцях за участь у похоронах, а зі щирим зворушенням Вп. дир. Львові Пилипець, як теж і колишнім парох'янам зі Щирецьких Сопік та Никоновичі дякуємо за те, що не жаліли труду ні часу, ні гроша, щоб відв'дувати нас у тяжких хвилинах та віддати Покійному останню прислугу, даючи цим доказ свого широкого прив'язання. Дякуємо теж Вп. Ф. Шипиті за Його зворушливу нестробну промову.

Дякуємо Просвітянському Хорові в Зарудцях за участь і звеличання сумного обряду та тим парохіянам із Зарудець, що у часі недуги Покійного як теж і в хвилині смерти вложили чимало труду та врешті всім тим, що зволили взяти участь у похороні і цим виявили свою пошану до Покійного, як теж і тим, що письменно под'єлали нам вислови свого співчуття.

Марія Стрільбицька і Адела Олексій.

БІРЖА.

Львів, 4. березня 1938

Гроші.

Купно-продаж: Бельги бельг. 89·77 89·30, Долари американські 5·26·50, 5·24·00 Долари канад. 5·26·00—5·23·50, Фльорени гол. 295·69—293·95, Франки фр. 17·24—16·94, Франки швайцарські 122·60—121·80, Фунти англ. 26·51—26·35 Гульдени данц. 100·25—99·75, Корони ч. 17·60—16·40 Кор. дан. 118·30—117·35 Кор. нор. 133·25—132·30, Корони шв. 136·54—135·55, Ліри італ. 28·00—20·90, Марки фінлянд. 11·72—11·25, Марки нім. 106·00 —100·00 Шилінги австр. 99·00—95·00, Тель Авів 26·20 —25·95, Марки нім. срібні 119·00 — 113·00

Акції.

Банк Польський 112·50 Цукор 36·50 Вугіль 32·25, 31·50, Ліпльоп 63·00, Можеїв 14·25, Островець 57·00, Страховичі 40·00, 39·00, Габербуш 46·25.

Папери

4½ від проц. внутр. 66·25, 66·00, 3 інв. 1 ем. 84·50 серія 93·00, 3 поз. інв. 2 ем. 84·50 серія непот. 5 конверс. 69·50 прем. дол. 41·50, 4 консол 68·00

Тенденція слабша

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ"

Львів, 4. березня 1938 р.

1 кг. масла десер. бльок. без оп.	3·45 зол.
1 кг. масла бочков. вид. з опак.	3·30 зол.
молоко	18—19 сот
(яйця копа)	3·20 зол.

Тенденція на масло й молоко вдержана, на яйця зниж[к]ова.

ПОДЯКА.

Виділ жіночого Т-ва допомоги вдовам і сиротам по священиках „Доля" у Львові, складає оцим щиру подяку всім Вп. Гостям, що так численно прибули на Традиційний Вечір, уладжений 8. II. 1938. Окремо дякує Його Ексцеленції Преосвященному Кир Никиті і всім Впр. Отцям і їх родинам, що навіть з далеких сторін зволили ласкаво прибути. Увесь дохід віддає Виділ на чергову рату гіпотечного довгу, що тяжить ще на каменниці т-ва при вул. Шептицьких 38. Щире Спасибі всім за щедрі датки до буфету. **Виділ.**

ПОДЯКА.

За чудесне оздоровлення мене і мого сина Ігора з дуже тяжкої, затяжної і безнадійної недуги запалення мізкових опон, нирок, горла тощо дякую дуже щиро з глибини душі в найглибшій покорі Господу Богу і Пресвятій Діві Марії.

Дякую щиро: Всч. Отцям: Ю. Гошкові з Гордині і Івашкові зі Самбора; Впв. лікарям: д-рові Мих. Дубовому, д-рові Мих. Хомикові, пов'товому д-рові Ст. Хшонщевському і шпитальному д-рові Красові; Вс. Сестрі Францішці і помічниці Катерині; Впв. Власникам дібр: Евгенові і ... Маневським; кревним: Осипі К. Полівка, Анусі К. Гут, Антонові К. Полівка, Домініці К. Цмайло, Ількові К. Цмайло, Петрові та Остапові К. Дашкевич, Олі Кривацько; Сусідові Левові Брикові; Товаришам: Ост. Менцінському, Чорн'єйї і Ів. Готові; п. Кривцьковій і всім тим, які несли поміч і спочували в нашому горю.

Теодор Штокайло-Кульчицький з ріднею
учитель у Кружиках п. Самбір.

Подяка.

Невблагана смерть забрала нам Найдорожчого Мужа, Батька і Брата бл. п. ДЕНИСА БАНАХА, управителя школи в Глуховичах п. Львів. Прибиті важким горем почуваємося до обовязку подякувати всім за щире співчуття та участь в похоронах. В перш'й мірі дякуємо зі щирого серця Всеч. ОО. Студитам за уділення Покійному останньої прислуги як також за ласкаву участь у похоронах. Щире Спасибі Вп. Д-рові Л. Стефанишові, лікареві за п'ловічну поміч. Сердечну подяку складаємо Всеч. о. професорові Шпитковському за відправу панахиди в каплиці. Всеч. Отцям нашої парохії та Всеч. Духовенству з докола дичих сіл за численну участь, зокрема Всеч. о. деканові Грицкові з Винник за провід у похоронах. Вп. Панові Президентові К. Левицькому. Вп. Учительству львівської округи. Вп. Знайомим і Родині з Винник пересилаємо найсердечнішу дяку. Спасибі громадянам села Глуховичі, Гаїв, Чишкова, Дмитрович та ін. що численно, зорганізованою участю в похоронах виявили свою любов і пошану для Пок'йного.

Цією дорогою складаємо теж подяку збірним хорам з повіту під управою Вп. Івана Голоба з Глуховичі та орхестрі з Чишкова. За прегарні слова прощання дякуємо Всеч. о. Осташевському з Підберезець. Вп. директорові Бецькові. Вп. проф. О. Петрові. Вп. Д-рові Івахову з Винник. Вп. І. Голодові з Глуховичі та іншим промовцям з доокол[ичн]их сіл, що на жаль їх прізвищ не знаємо.

Вкінці щире Спасибі пересилаємо Сусідам і Знайомим, що устно чи письменно висловили нам своє співчуття.

Дружина, Діти, Сестра і Брати.

ОПОВІСТКИ.

Повітовий Союз Кружків „Рідної Школи" в Чорткові повідомляє, що з днем 15. березня п. р. отвирає в Чорткові двомісячний курс для провідниць дитячих садків, який триватиме до 15-го травня. Оплата за цілий курс 15 зол., які треба зложити до кінця курсу. Зголошення слати на адресу: ПСК. „Р. Ш." в Чорткові на руки д-ра Михайла Росляка, адвоката в Чорткові. 509 3-3

Площа С.-Б. Клюби, Товариства, Установи і Школи, що задумують користати в 1938 р. з площі С.-Б. внесуть подання до дня 10. III. 1938 на адресу: **Сокіл-Батько, Львів, Руська 20.** 517 2-2

Замість вінка на домовину бл. п. судді Степана Гладишовського, складає Виділ Народнього Дому в Калуші суму 10.— зол. на Рідну Школу. 524

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.